

Slutišķu sādža Daugavas lokos

*Darbības stratēģija tūrisma kontekstā
2017. – 2025.gadam*

Galveno resursu izvērtējums Latgalei stratēģiski nozīmīga kultūras mantojuma – Daugavpils novada Slutišķu sādžas darbības virzienu noteikšanai tūrisma attīstības kontekstā. Identificēti galvenie sociālekonomiskie ieguvumi, nepieciešamība investīciju piesaistei, galvenie riski un ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumi. Kultūras mantojums skatīts plašāka kontekstā ar “Daugavas lokiem” kā vērtīgu ainavas telpu, dabas mantojumu - UNESCO atzītu nacionālā saraksta vietu, Natura 2000 īpaši aizsargājamu dabas teritoriju.

Daugavpils novads, 2017.

Redakcija apstiprināta 2017. gada ___ . maija

Daugavpils novada domes sēdē (prot. Nr. _____ , ___ #)

Saturs

Ievads.....	2
I INFORMATĪVI-ANALĪTISKĀ DAĻA.....	3
1. Esošās situācijas analīze	3
1.1. Kultūras mantojuma objekta vadības modelis, organizatoriskā struktūras un darbības pilnvarojums	3
1.2. Teritorijas attīstības nepieciešamības pamatojums atbilstoši politikas plānošanas dokumentiem	4
1.3. Kultūras mantojuma vēsturiskās vērtības tūrisma attīstībai	5
1.4. Slutišķu sādža un Daugavas loki kopējā Latgales tūrisma plūsmā – pamatojums plānoto pakalpojumu pieprasījumam	12
1.5. SVID analīze	22
II PLĀNOŠANAS DAĻA.....	25
2. Objekta stratēģiskā plānošana: misija, mērķi un uzdevumi.....	25
2.1. Misija un nākotnes attīstības redzējums (vīzija).....	25
2.2. Mērķis.....	25
2.3. Uzdevumi.....	26
2.4. Stratēģijas darbības termiņš	26
2.5. Galvenās mērķgrupas	26
2.6. Galvenie darbības virzieni un sociālekonomiskie ieguvumi	27
III PAREDZĒTO RĪCĪBU DAĻA.....	30
3. Plānotās darbības rezultāti.....	30
3.1. Prioritārās plānotās darbības un atjaunojamā, pārbūvējamā vai jaunbūvējamā infrastruktūra	30
3.2. Attīstāmie pakalpojumi.....	33
3.3. Telpu noslogojuma prognoze un apmeklējumu skaits	34
3.4. Plānotie tirgvedības un publicitātes pasākumi	35
3.5. Riska izvērtējums infrastruktūras attīstības projekta īstenošanā un riska mazināšanas pasākumi	41
IV STRATĒGIJAS MONITORINGS UN ILGTSPĒJA.....	42
4.1. Monitoringa rādītāji.....	42
4.2. Plānotās attīstības ilgtspējas pamatojums	42
PIELIKUMI.....	44
1. pielikums. Daugavpils novada pašvaldībai piederošās Slutišķu sādžas zemes robežu plāns	44
2.pielikums. Daugavas lokos plānotie tūrisma un rekreācijas areāli	45
3.pielikums. Paskaidrojums Slutišķu sādžas Vecticībnieku kultūras mantojuma centra izveides pamatbudžeta ieņēmumu un izdevumu tāmei	46

Ievads

*Slutišķu sādža Augšdaugavas aizsargājamo ainavu apvidū līdzās Markovas pilskalnam, ko savieno populāra dabas taka, iepazīstina ar zemnieku dzīvesveidu un kultūru pēc brīvlaišanas, Latgales vecticībnieku tradīcijām un pārstāv UNESCO nacionālā statusa **Daugavas loku simbolisko ainavu**. Pārdomāta turpmāka vietas labiekārtošana ļautu izmantot vienotā kultūras un dabas mantojuma potenciālu lielāka apmeklētāju skaita piesaistei, pastiprinātu pozicionējumu jau notiekošajiem ikgadējiem tautas mākslas festivālam “**Augšdaugava**”*

Latvijas tūrisma attīstības ilgtermiņa politiskajā dokumentā¹ Daugavas loki iekļauti starp valsts vadošajiem tūrisma galamērķiem (**ar paaugstinātu eksportspēju**), kas aktīvi tiek pozicionēts kā viens no Latgales reģiona zīmoliem. Līdz ar Nīcgales lielo akmeni un citiem novada (arī plašāk D-Latgales reģiona) dabas un kultūras mantojuma objektiem iekļauts vairākos tūrisma maršrutos, t.sk. velotūristiem.

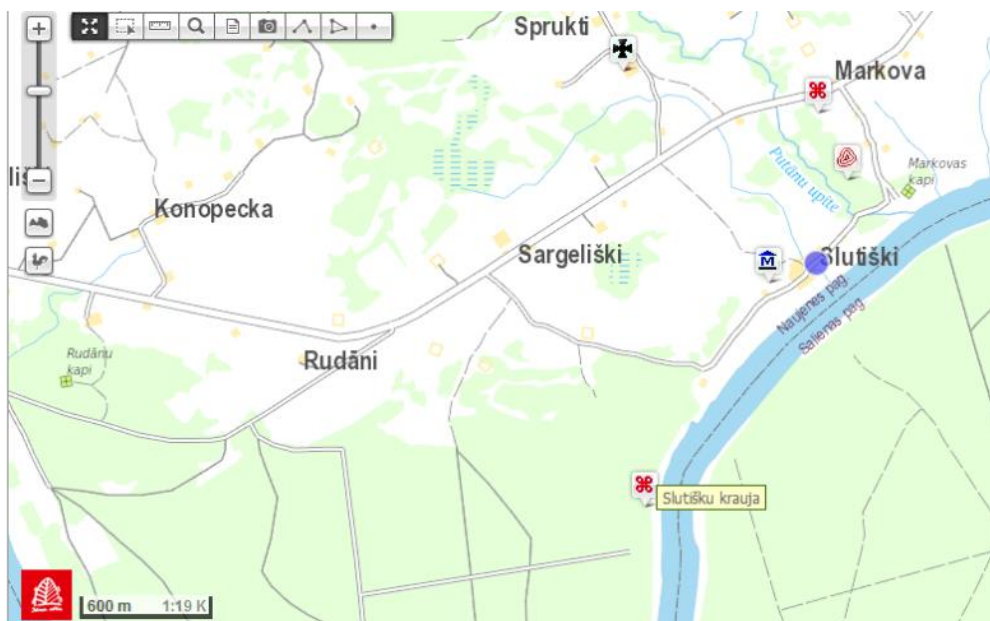
Šis gan nav vienīgais vecticībnieku dzīvei veltītais muzejs Baltijā. Latgales vecticībnieku muzejs (tā krājumā daudz darbarīku un sadzīves priekšmetu) darbojas Rēzeknes vecticībnieku draudzes telpās. Igaunijā Kolkjas vecticībnieku muzejā iespējams apskatīt vecticībnieku tradicionālo apģērbu, sadzīves priekšmetus, rokdarbus, darbarīkus, fotogrāfijas, grāmatas un citus materiālus. Plāni par vecticībnieku amatniecības centru agrāk bijuši arī Rāznas NP Lipuškos.

1.attēls. Daugavas senieleja pie Slutišķu kraujas 20.gs. 30.gados. Avots: Zudusī Latvija²

¹ Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam.

² <http://www.zudusilatvija.lv/objects/object/16687/>

2.attēls. Slutišķu sādžas novietojums. Avots: *Balticmaps.eu*

I INFORMATĪVI-ANALĪTISKĀ DAĻA

1. Esošās situācijas analīze

1.1. Kultūras mantojuma objekta vadības modelis, organizatoriskā struktūras un darbības pilnvarojums

Slutišķu sādža ietilpst Naujenes Novadpētniecības muzejā (akreditēts uz 10 gadiem) un ir Daugavpils novada Kultūras pārvaldes struktūrvienība. 2016. gadā muzejs atzīmēja 20 gadu pastāvēšanu. 1996. gada 29. maijā Daugavpils rajona Naujenes pagasta padome pieņēma lēmumu par muzeja izveidošanu. Muzeja pastāvēšanas laikā ir paveikts daudz: savākti vairāk nekā 19800 eksponāti, izveidotas pastāvīgās ekspozīcijas, organizētas daudzveidīgas tematiskās izstādes, izglītojošas programmas, radošās darbnīcas un pasākumi.

2013. gadā, izmantojot Daugavpils novada domes un Lauku atbalsta dienesta finansējumu, muzejā īstenoti lieli atjaunošanas darbi. Sadarbība bijusi arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi (kas ir juridiskie atbildīgie par dabas parku "Daugavas loki" – aizsargājamo ainavu apvidu "Augšdaugava". Piemēram, 2014. gadā muzejā tika īstenoti divi pārrobežu sadarbības projekti, kuru rezultātā tapa modernas ekspozīcijas un izveidots Dabas informācijas centrs.

2014. gadā īstenota Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) atbalstītā projekta „Vecticībnieku vēsturiskās apbūves atjaunošana un lauksaimniecības kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana Slutišķu sādžā” iniciatīva, ko līdzfinansēja Daugavpils novada pašvaldība. Projekta ietvaros ir saglabāts, atjaunots un restaurēts unikāls vecticībnieku kultūras mantojums un 2015. gadā izveidota Naujenes Novadpētniecības muzeja ekspozīcija „Slutišķu vecticībnieku lauku sēta”. Ņemot vērā vēsturiskās izpētes rezultātus, atjaunots slēgtais pagalmi ar koka žogu un goda vārtiem, pagalmā izrakta aka ar svērtēni. Vadoties pēc fotogrāfijām un vēstures avotiem atjaunoti kūts un šķūnis, kuros izvietota ekspozīcija „Zirgvilkmes darbarīki Daugavpils novadā”.

Iekļaujoties vienotā pārvaldē ar Naujenes Novadpētniecības muzeju Slutišķu sādža iegūst no resursu koncentrācijas, efektīvāk izmantojot cilvēkresursu un finanšu resursu kapacitāti un organizējot attīstības projektus, zinātnisko darbu, sabiedrības iesaisti, tūrisma attīstību.

Vēl ciešāka sadarbība ar Dabas aizsardzības pārvaldi ļautu īstenot plašāka konteksta eksponēšanu, iekļaujot ne vien ēkas, bet arī demonstrējot zemes apsaimniekošanas vēsturi un gadsimtu laikā ciešā mijiedarbē starp dabu un vietējo kopienu izveidojušos Daugavas lokiem raksturīgo ainavu.

Naujenes Novadpētniecības muzejs kā Daugavpils novada struktūrvienība ir akreditēts pašvaldības muzejs – šogad paredzēta akreditācijas pagarināšana turpmākajam periodam (iepriekš bija uz 10 gadiem). Naujenes Novadpētniecības muzeja pašvaldības struktūrvienības statuss apliecināts Daugavpils novada tīmekļa vietnē³.

Daugavpils novada Kultūras pārvaldei kā zemes vienību „Slutišķi” un „Slutišķi 2” apsaimniekotājam pieder 0,3482 ha . Muzejā tūrisma sezonā ir 6,75 darbinieku likmes, ārpus tūrisma sezonas – 5,5 likmes. Iepriekšējā gada budžets 67 772 EUR.

1.2. Teritorijas attīstības nepieciešamības pamatojums atbilstoši politikas plānošanas dokumentiem

Saskaņā ar novada ilgtermiņa attīstības stratēģiju⁴ Daugavpils novada ekonomiskā specializācija atspoguļo pašvaldības **perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas** un virzienus. Ņemot vērā novadā esošās ekonomiskās darbības tradīcijas, jaunas tendences nozaru darba vidē, apgrozījuma un pieprasījuma pieauguma tempus dažās nozarēs, daudzas neizmantotās iespējas pārvērst novada esošos resursus konkurētspējīgos produktos un pakalpojumos, Daugavpils novada ekonomisko izrāvienu var balstīt starp citām nozarēm tostarp uz:

“Uz lauku kultūrmantojuma un dabas resursiem balstīts **tūrisms un rekreācija** un ar to saistītās pakalpojumu piedāvājuma un piegādes ķēdes: tūristu piesaistes un aktivitātes dabā gan aktīvai, gan pasīvai atpūtai, gan ar izglītojošo raksturu, gan ar izklaides raksturu, ģimenes brīvdienas atpūtas drošā vidē, dziedinoši un veselības veicinoši pakalpojumi, nakšņošanas un ēdināšanas pakalpojumi, amatnieku, amatiermākslinieku, radošās industrijas piedāvājums, suvenīru līnijas, atbilstošas infrastruktūras nodrošinājums u.c.”

Dabas parks „Daugavas loki” ir populārākais no novada īpaši aizsargājamām dabas teritorijām Latvijas mērogā. To ietekmējusi neordināra dibināšanas vēsture, ikgadējais starptautiskais tautas mākslas festivāls „Augšdaugava”, vecticībnieku kultūrmantojuma krātuve Slutišķu sādžā un labiekārtotu publisko vietu esamība.⁵

³ <https://www.daugavpilsnovads.lv/pasvaldiba/kultura/muzeji/>

⁴ Daugavpils novada ilgtermiņa attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam.

⁵ Daugavpils novada ilgtermiņa attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam.

2016.gada aprīlī Daugavpils novada pašvaldībā norisinājās saruna ar Slutišķu sādžas iedzīvotājiem par tās iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā. Sarunas laikā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas pārstāvji informēja par pieminekļa statusa nozīmi, apgrūtinājumiem un iespējām, savukārt maijā Daugavpils novada Kultūras pārvalde rīkoja plenēru, lai diskutētu par Slutišķu sādžas praktiskās saglabāšanas metodēm, teritorijas attīstību un tās izmantošanu zinātniskos, izglītības un atpūtas nolūkos. Tam ir ļoti liela nozīme attīstības turpmākai plānošanai. Slutišķu sādžā septembra nedēļas otrajā nogalē notiks arī Eiropas kultūras mantojuma dienu pasākums.

2010.gadā dabas parkam "Daugavas loki" izstrādāts dabas aizsardzības plāns (darbības termiņš: 2010.-2022.). Dabas aizsardzības pārvalde 2015.gadā izstrādājusi pārvaldības plānu aizsargājamo ainavu apvidum, Natura 2000 teritorijai "Augšdaugava", kurā ietilpst arī dabas parks "Daugavas loki". Plāns izstrādāts laika periodam no 2015. gada līdz 2027. gadam. Tajā paredzētie virzieni ietver bioloģiskās daudzveidības un ainavas kvalitātes uzlabošanu. Slutišķu sādžas loma ir cieši saistīta ar vides izglītības un vides apziņas veicināšanu, saimniekošanas vēstures saglabāšanu un ainavas kvalitātes uzturēšanu, kas vienlaikus cieši saistīta ar bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanu.

Projekta ieviešana atbilst darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķim "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus". Saskaņā ar specifiskā atbalsta mērķa nosacījumiem, projekta ieviešana nodrošina investīcijas kultūras mantojuma objektā (definēts punktā 3.1.), saglabājot aizsargājot un attīstot kultūras mantojuma objektu – Slutišķu sādžu. Projekta mērķis saskan ar SAM 5.5.1. mērķi attīstīt esošās funkcijas un jaunus pakalpojumus kultūras mantojuma objektā, nodrošinot investīciju ilgtspēju, un apmeklētāju skaita pieaugumu.

1.3. Kultūras mantojuma vēsturiskās vērtības tūrisma attīstībai

Slutišķu sādža, kas atrodas Daugavas labā krasta terasē, Markovas pilskalna pakājē, ir nacionālā mērogā īpaša ar atklātām upes senielejas ainavām, ko veidojusi dabas un cilvēka saimniecisko darbību harmoniska līdzāspastāvēšana. Slutišķu etnogrāfiskā vecticībnieku sādža kopā ar Daugavas loku apvidu ir iekļauta *UNESCO* Latvijas nacionālajā sarakstā, bet kopš 2016. gada 14. jūnija Slutišķu sādža Daugavpils novada Naujenes pagastā ir atzīta par valsts nozīmes aizsargājamo arhitektūras pieminekli Nr. 8986. Tā pārstāv 18./19.gs. Latgales vecticībnieku apdzīvotībai raksturīgo arhitektūru, vienlaikus saimniekošanas vēsturi, kas skaidri izpaužas izteismīgajā upes ielejas ainavā. Daugavas loku apvidum raksturīga savdabīga, vēsturiski izveidojusies dažādu tautu kultūru saplūšana, kas atspoguļojas vietvārdos un sadzīvē.

Slutišķu sādža atrodas Daugavas labā krasta terasē, Markovas pilskalna pakājē. Vēstures avotos šis ciems minēts jau 1785. gadā. Slutišķu sādžas arhitektoniskais veidols saglabāties no 19. gadsimta beigām - 20. gadsimta sākuma. Tā ir unikāls etnokulturālās mijiedarbības paraugs. 18.-19. gs. Slutišķi

kļuva par vecticībnieku apmešanās vietu, jo atradās izolēti no citām apdzīvotām vietām, mežu ieskautā Daugavas krastā. Šāda lokalizācija atbilda vecticībnieku noslēgtas dzīves modelim, kas ļāva caur gadsimtiem saglabāt tradīcijas. Slutišķu sādžā vērojamas vecticībnieku sētas celšanas tradīcijas. Visu koka apbūves pamatā ir taisnstūra guļbūves ēkas, kas nosegtas ar divslīpju jumtiem. Māju apdare un dekorī radniecīgi slāvu tautu celtniecības tradīcijām, kas izpaužas fasādēs, ar kokgriezumiem apdarinātos logos, rotātās durvīs un zeltiņos. Rotājumu izvēlē ir darbojusies augsti profesionālu namdaru fantāzija. Grezni veidotas logu apmales un karnīzes, kuras gandrīz nevienā celtnē neatkārtojas, jo namdari, darinot detaļu rotājumus, vienmēr domāja par ēku individualitāti. Slutišķu vecticībnieku sādžas apbūve saglabājama kā vecticībnieku un latgaļu līdzaspastāvēšanas un mijiedarbības paraugs, kurā caur dzīvesveida īpatnībām atspoguļojas Latgales slāvu ieceļotāju tautas sadzīves un kultūras tradīcijas. Tās saglabājamās vērtības ir zemes gabalu dalījums, apbūves izvietojums zemes gabalā, vēsturiskā apbūve, vēsturisko ēku arhitektūra un materiālu lietojums, būvamatniecības tradīcijas, ēku apdare, tai skaitā dekoratīvo kokgriežu izpildījums. Vienā no Slutišķu sādžas sētām iekārtota Naujenes novadpētniecības muzeja ekspozīcija, kas sniedz iespēju iepazīt sētas būvniecības vēsturi, plānojumu, iekārtu, kā arī vecticībnieku dzīvesveidu un Slutišķu ciema vēsturi. Muzejs plāno atjaunot vēl vienu pašvaldības īpašumā esošu sētu⁶.

Dabas parks "Daugavas loki" 1990.gadā izveidots vietā, kur Daugava savā tecējumā plūst cauri Latgales augstienei pa Augšdaugavas pazeminājumu. Daugavas ieleja šeit atrodas senielejā. Tās pēdējās aprises izveidojušās pēc apledošanas periodā. Posmā no Krāslavas līdz Daugavpili kopā ir desmit lieli likumi (no kuriem astoņi ietilpst dabas parkā), ko izceļ stāvie upes krasti, kraujas un gravas. Upes platums ir starp 200 un 300 metriem, vietām gultne ir krācaina, vietām lielākas smilšu sēres un salas. Ainavu aizsardzībai Daugavas loku dabas parks iekļauts plašākā starptautiskas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorijā – "Augšdaugava", kas pēc statusa ir aizsargājamo ainavu apvidus un vienlaikus iekļaujas *Natura 2000* tīklā. Šī bija teritorija, ko līdztekus Rāznas apkārtnē apsprieda kā reālu pretendenta nacionālā parka dibināšanai Latgalē. Slutišķu senielejas posmā atrodas t.s. Daugavas vārti (Slutišķu un Ververu krauja), kas ir savdabīgi aizsargājami ģeoloģiskie veidojumi.

Upe (lībiešu valodā *Vēna*, lietuviešu *Dauguva*, krievu *Западная Двина*, baltkrievu *Заходняя Дзвіна*, poļu *Dźwina*, vācu *Düna* (senākā forma: *Dina*) kopš apdzīvotības pirmsākumiem ir bijusi šīs teritorijas attīstības veicinātāja. Daugavas senleja posmā no Krāslavas līdz Slutišķiem ir nozīmīgs kultūrvēsturisks reģions ar lielu arheoloģisko pieminekļu koncentrāciju. Šeit zināms ap 16 arheoloģisko pieminekļu, kas aptver laika posmu no bronzas laikmeta līdz vēlajiem viduslaikiem. Vikingu laikmetā no 7. līdz 11. gadsimtam Daugavas vārds bija pazīstams Skandināvijā, jo šajā laika posmā Daugavas ūdensceļš bija daļa no starptautiskās satiksmes ceļu sistēmas, kas savienoja Baltijas jūru ar Melno jūru, dēvējot to par „ceļu no varjagiem līdz grieķiem”. Viduslaikos Daugava bija vērtīgs Hanzas ūdens ceļš. 18. gadsimtā Daugava kļuva par nozīmīgu Krievijas impērijas

⁶ Mantojums.lv (2016). Resurss iegūts no: <http://mantojums.lv/lv/jaunumi/piemineklu-saraksta-ieklauda-slutisku-sadza/>

iekšzemes tirdzniecības ceļu. Caur Daugavpili uz Rīgu tika pludināti koki, izvesti graudi, lini, vilna, darva un citas preces.

Laikā no 1983. – 1986. gadam Augšdaugavā notika plaši arheoloģiskie pētījumi sakarā līdz ar paredzēto Daugavpils HES celtniecību. HES neizveidoja, bet izrakumi šajos pieminekļos deva nozīmīgas liecības par reģiona materiālo kultūru viduslaikos, senajām apbedīšanas tradīcijām un sarežģīto etnisko vēsturi.

Slutišķu sādžas esošās ekspozīcijas izveide

Arefija Jermolajeva, Ivana dēla Slutišķu sādžas sētā (viensētas platība 1,526 ha) 2001. gadā iekārtota Naujenes Novadpētniecības muzeja brīvdabas ārpusmuzeja ekspozīcija "Slutišķu vecticībnieku māja". 2015. gadā Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) atbalstītā projekta „Vecticībnieku vēsturiskās apbūves atjaunošana un lauksaimniecības kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana Slutišķu sādžā” ietvaros, ir saglabāts, atjaunots un restaurēts unikāls vecticībnieku kultūras mantojums un izveidota Naujenes Novadpētniecības muzeja ekspozīcija „Slutišķu vecticībnieku lauku sēta”. Slutišķu vecticībnieku lauku sētu veido divas ekspozīcijas: „Vecticībnieku dzīvojamā māja” un „Zirgvilkmes darbarīki Daugavpils novadā”. Ņemot vērā vēsturiskās izpētes rezultātus, tika atjaunots vienots ēku komplekss – dzīvojamā māja un saimniecības ēkas, vēsturiskais slēgtais pagalms ar koka žogu un goda vārtiem, pagalmā izrakta aka ar svērtēni. pielietojot tautas celtniecības prasmes un tradicionālos materiālus, veica būvniecības darbus: jumta seguma, logu, grīdu, guļbūves vainagu nomaiņu, durvju, logu apmaļu, mājas dekoratīvo elementu atjaunošanu un pagraba remontu. 85% bojāto koka konstrukciju tika aizvietoti ar jauniem kokmateriāliem. Slutišķu vecticībnieku lauku sēta” ir vienīgais šāda veida muzeja objekts Latvijā, kas atrodas autentiskā apdzīvotā sādžā.

20. gs. sākumā celtajā ēkā, saglabāts tradicionālais vecticībnieku mājas plānojums: šauras sences, istaba, kurā apskatāms „sarkanais” (*krasnij ugol*, cēlies no vārda skaists, svinīgs) un „melns” stūris (jeb sievu kakts (krievu val. *бабу́й кут, бабу́й угол, черный угол*)), unikāla austrumslāvu materiālas kultūras sastāvdaļa, mājas pavards – „krievu” krāsns, ar izbūvētiem plauktiņiem un nišām trauku un virtuves piederumu glabāšanai, un “aukstā” istaba jeb klēts, kur ziemā uzglabāja kubulos sālītu speķi, savukārt vasarā saimniecībā neizmantotos darbarīkus.

3.attēls. krāsns 2015.gadā atklātajā Naujenes Novadpētniecības muzeja renovētajā ekspozīcijā "Slutišķu vecticībnieku lauku sēta". ELFLA projekta kopējās atjaunošanā ieguldītās izmaksas – 216 564,29 eiro.

Latgales zemnieku sētas arhitektūra

Latgales zemnieku sētas celtnu komplekss veidojās krievu un daļēji baltkrievu, celtniecības ietekmē. Krievu tautības celtniecība bija augstāk attīstīta nekā tautas celtniecība Latgalē, tāpēc šeit nereti tika dota priekšroka krievu tautības namdariem – krievu vecticībnieku nodarbošanās vadošā nozare bija namdara amats. 19.gs 70. gados un 20.gs. sākumā darbojies namdaru artelis. Latgales dzīvojamās ēkas vistuvākās slāvu teritorijas ZR daļas – galvenokārt Pleskavas, Novgorodas, Vitebskas, daļēji arī Tveras guberņas dzīvojamām ēkām. Zemnieka sētas veidošanas principi un izkārtojums ilgstoši nemanījies. 1980. gadu vidū pirms HES stacijas izbūves sādža tika daļēji iznīcināta. Plānotās Daugavpils HES celtniecības dēļ daudzas mājas tika pamestas vai demontētas aizvešanai, tādēļ ciema vēsturiskā apbūve ir zudusi.

Slutišķu vecticībnieku sādžas vērtība ir 19.gs. beigās – 20.gs. sākuma vēsturiskā apbūve, vēsturisko ēku arhitektūra un materiālu lietojums, būvamatniecības tradīcijas, ēku apdare, tai skaitā dekoratīvo kokgriezumu izpildījums. Vēsturiskajā apbūvē visizplatītākais materiāls ir koks priežu un egļu baļķi. Koka apbūves pamatā ir taisnstūra guļbūves ēkas, kas nosegtas ar divslīpju lubu jumtiem. Cirtņu lielums bija atkarīgs no baļķu garuma, augstums parasti bija 11 – 13 vainagi. Baļķu starpā kakējuma vietu parasti aizpildīja ar pakulām vai balto purva sūnu, tā aizturot aukstos vējus un palīdzot saglabāt siltumu. Savukārt mitruma izolācijai tika izmantota bērza tāss. Guļbūves ēkām bija augsti sliekšņi un zemas durvis. Latgales apstākļos kā tipiska, visvairāk izplatīta veidojās un nostiprinājās trīsdalīga mājas struktūra: istaba, since un aukstais gals - parasti sinču otrā pusē, ar ieeju no tam, uzcēla otru cirtni, ko lietoja kā goda istabu vai dzīvošanai vasaras laikā.

1861. gadā pēc dzimtbūšanas atcelšanas Latgalē un vēlāko gadu cara *ukaziem*, zemniekiem zemes izpirkšana un pāriešana uz viensētām bija obligāta.

Tāpēc 19. gs. beigās vērojams straujš viensētu skaita pieaugums. Sīksaimniecību nospiedošais vairākums Slutišķu sādžā nosacīja arī sētu kompaktu apbūvi. Sētas saimniecība bijusi neliela, jo nekustamais īpašums kā mantojums vienmēr tika sadrumstalots, dalīts. 1912. gadā pēc iziešanas viensētā iedalīts apmēram 8 ha zemes no tiem 2 ha pļavas. Lielāka daļa dzīvei nepieciešamā tika ražots uz vietas, tāpēc katrai saimniecības darbu norisei tikai būvēta atsevišķa ēka –kūts – klāvs; labības šķūnis. Dzīvojamā ēka un kūts novietotas paralēli, turklāt tik tuvu kopā, ka saskaras jumtu slīpnes – starp ēkām izveidojas slēgts laidars - „krievu sēta” – ko ieviesuši krievu namdari. Atstatāk no parējām ēkām celtas rijas un pirtis, kas varēja būt kopīgas vairākiem saimniekiem. Viena no Slutišķu ciema apbūves pamatvērtībām līdz pat mūsdienām ir slāviem raksturīgā dekoratīvā apdare: greznie logu apmaļu rotājumi, slēgi, un ārdurvju vērtnu veidojumi, karnīzes, kā arī profilētu dēļu dekoratīvi apšuvumi zelmeņiem, durvīm un vārtiem.

Vienotu kompleksu ar Slutišķu sādžas arhitektūras pieminekļiem veido vietējās nozīmes arheoloģiskais piemineklis - Slutišķu viduslaiku kapsēta un apmetne (Nr. 679) un Markovas pilskalns, kas ir valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis Nr.675.

Markovas (Mārkavas) **pilskalns** ir viens no mazākajiem (apmēram 40 m) latgaļu pilskalniem - atrodas Daugavas krastā, līdzās tā laika galvenajam tirdzniecības ceļam. 1925. gadā Ernests Brastiņš Markovas pilskalnā veica pētījumus un konstatēja senu mītņu un nocietinājuma zīmes. Pilskalna ierīkošanai izmantota grūti pieejama Daugavas senlejas sāngrava, ko no vienas puses norobežo Putānu straute grava. Pilskalnam bija 2 aizsargvaļņi un aizsarggrāvji. Pilskalna augšējā virsma bija neliela 50x20m. Tas nozīmē, ka pilskalns tika izmantots tieši aizsardzības nolūkos. Līdzās pilskalnam dienvidaustrumu pakājē atradās apmetne. 2002. gadā tika veikti arheoloģiskie izrakumi, kuru laikā atrastā keramika liek secināt, ka pilskalns tika apdzīvots m.ē. 5-9. gs. (T. Berga). Iespējams šī teritorija tika apdzīvota jau akmens un bronzas laikmetā, par to liecina atrastais akmens kalts, krama fragmenti. Pilskalns nav saglabājis savu pirmatnējo izskatu, jo XX sākumā pilskalna dienvidu daļa tika izmantota grants rakšanai, tāpēc tika nopostīts pilskalna kultūrslānis. 1994. gadā Markovas pilskalnā izveidota Markovas izziņu taka (1,6 km) un uzstādīta mākslinieka Viļņa Titāna veidotā piemiņas zīme. Markovas pilskalns ir valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis.

4.attēls. Markovas pilskalna ainava 20.gs. 30.gados līdzās Putānu upītes sāngravai Daugavas senlejā. Avots: Zudusī Latvija⁷

Slutišķu viduslaiku kapsēta un apmetne ir vietējas nozīmes arheoloģijas piemineklis un tas atrodas Slutišķu sādžas centrā. Pirmās ziņas par kapsētu tika reģistrētas 1971. gadā ekspedīcijas laikā. 1985. gadā T. Bergas vadībā veiktie arheoloģiskie izrakumi apliecina, ka apmetne ir 300 - 400 m gara, līdz 22 m plata josla Daugavas otrajā terasē (apmēram 200 m no krasta). Arheoloģiskie izrakumi Tatjanas Bergas vadībā šeit notika arī 1986. un 1987. gadā, kad tika atsegti 189 kapi un atrastas 410 senlietas. Kopējā kapsētas platība ir aptuveni 1250 kvadrātmētru. No 153 kapiem, kuriem varēja noteikt dzimumu, 51 bija bērnu, 60 sieviešu un 42 vīriešu apbedījumi. Ņemot vērā neizpētīto un ceļa un māju postīto kapsētas daļu, tajā varēja būt apglabāts ap 300 mirušo¹. Par vienu no visspilgtākajām pagānisko tradīciju izpausmēm kapsētā jāuzskata ugunskapi. Slutišķu kapsētā tie ir divi. Viens no tiem bija dubultapbedījums – vīrieša skeletkaps ar bērna ugunskapu. Latvijas teritorijā dubultapbedījumi, kuros skeletkapi un ugunskapi ir kopā, parasti pieaugušā un bērna, sastopami ļoti reti un zināmi hronoloģiski agrākos senkapos². Spriežot pēc atradumiem, šķiet, ka Slutišķos bijusi kāda neliela muižas ēka, jo ievesta Reinzemes keramika un dakstiņu jumti nevarētu būt zemnieku mājokļos. Iegūtās senlietas un keramika ļauj attiecināt Slutišķu ciemu uz 16.-17.gs. Tomēr jāņem vērā, ka ciema vieta vēl nav pietiekami izpētīta un jaunāki pētījumi datējumu precizēs³.

Arheoloģisko izrakumu laikā konstatēts no 0,40 - 1m biezs kultūrslānis, iegūtas 1600 rupjas ripas vapētās keramikas lauskas, nelielā skaitā atrastas arī akmens masas keramikas lauskas, krāsns podiņi, jumta kārniņi, daudz dzīvnieku kaulu, kā arī atsegtas kādas ēkas klona atliekas un liela ugunskura vieta. Minēto izrakumu gaitā bija izpētīta lielākā daļa kapsētas, kurā bija apglabāti ne tikai vietējie izdzīvotāji – latgaļi, bet arī lietuvieši, par ko liecina daudzi atrastie lietuvieši izcelsmes priekšmeti – savdabīgie krustveidīgie piekariņi, lielās lietuviešu saktas no plānās bronzas, galvas rotājumi. Arī pats vietvārds Slutišķi, kas vēstures avotos pirmoreiz minēts 1765. g., liecina par tā lietuvisko cilmi. Apbedījuma dziļums ir ļoti dažāds - no 10cm līdz 1,1m. Kapsēta bijusi izvietota uz neliela paugura. Mūsdienās kapsētu stipri bojājis to šķērsojušais ciema ceļš un ēku pamati. Kapsētas teritorija šeit tikusi intensīvi apstrādāta, jo lielākā tās daļa atrodas ciema iedzīvotāju piemājas zemes gabalā.

⁷ <http://www.zudusilatvija.lv/objects/object/15226/>

5.attēls. Akmens, kas iezīmē Slutišķu viduslaiku kapsētas un apmetnes vietu.

Vecticībnieku ienākšana Latgalē

17. gadsimta sākumā apdzīvotā vieta bija pamesta. Tam par iemeslu varēja būt Polijas-Zviedrijas karš (1600-1629). Iespējams, ka tieši tad karadarbības gaitā Slutišķu ciems izpostīts, pamests, lauki aizauguši, bet kapu kopīgas pazudušas. Dokumentos pirmās ziņas par Slutišķi (Sluciškas, Sluciškys (latgaliski)) zināmas no 1765. gada. 18. gs. grāfam Plāteram piederošajās Dinaburgas stārstijas zemēs – Slutišķu foļvarkā apmetušies uz dzīvi vecticībnieki – ieceļotāji no Krievzemes rietumu apgabaliem – Novgorodas un Pleskavas. Krievu vecticībnieku pārvietošanās uz Latgali bija saistīta ar pareizticīgo baznīcas sašķelšanos, kad 1667. gadā vecticībniekus izslēdza no Krievijas pareizticīgo baznīcas. Meklējot patvērumu, krievu zemnieki nonāca Latgalē un apmetās galvenokārt Daugavpils un Rēzeknes apvidū – mežos, neapstrādātos vai pamestos zemes gabalos. Vecticībnieku bēgļus šeit uzņēma labprāt, lai tie atjaunotu pēc Ziemeļu kara sagrautās vai pamestās mājas un muižas saimniecību atvēlot tiem zināmas privilēģijas: daudzus gadus viņi palika brīvi ļaudis, arī zemes rente viņiem bija lētāka. Te viņi varēja saglabāt savu draudžu organizāciju, ievērot tradicionālās reliģiskās ceremonijas, kas citviet Krievijā tika aizliegtas un izzuda pavisam. Viņiem tika ierādīta zeme, un čāklā rosība lika pamatus šo cilvēku ātrai turībai un pārticībai. Vecticībnieki baidījās no vajāšanām, tāpēc dzīvoja noslēgti un turējās savrup no vietējiem iedzīvotājiem, tādā veidā saglabājot savu ticību, senās materiālās un garīgās vērtības. 19. gs. beigās 45 no 125 Dinaburgas stārstijas sādžām bija tipiskas vecticībnieku apmetnes, tostarp arī Slutišķi.

19. gs. sākumā Krievijas impērijas guberņās tika veidotas zaldātu arāju apmetnes. Vitebskas guberņas Dinaburgas apriņķī 1928. gadā uz Plātera zemes tika izveidota militārā kolonija – zaldātu arāju apgabals, kas aptvēra teritoriju Dinaburga – Višķi – Grāveri – Lipiņiški, tai skaitā iekļaujot arī Slutišķu sādžu (11 foļvarki). Pēc padomnieka Siņavina ziņojuma, 1845. gadā Dinaburgas apriņķa zaldātu arāju apgabalā dzīvoja 13 tūkstoši. Viņiem bija labi apstrādāti lauki,

pietiekoši daudz mājlopu un maize bez pelavām (1855. gadā 2/3 saimniecību bija 3 zirgi, 4 un vairāk govīs u.c. mājlopi, zeme – 21,3 desetīnas (laukuma mērvienība — 1,09225 hektāri (krievu mērvienību sistēmā, 1753.-1927. g.)). 19. gadsimta otrajā pusē Latgalē dominēja mazas, 5 – 10 ha lielas zemnieku saimniecības – šņores. Aramzemes lielākā daļa joprojām tika apstrādāta pēc trīslauku sistēmas (lauks vasarājiem, ziemājiem un papuve).

Laiks no 1905. līdz 1915.gadam tiek dēvēts par vecticībnieku „zelta” desmitgadi. Pirmoreiz divarpus gadsimtu laikā vecticība visā valstī piedzīvoja strauju sabiedrisko, ekonomisko un garīgo uzplaukumu. 1906. gadā P. Stolipina Krievijas Ministru padomes priekšsēdētāja (1906-1911) vadībā tika īstenota agrārā reforma, kas vēsturē iegājusi ar viņa vārdu. Vērienīgās agrārās reformas mērķis bija izveidot zemes privātīpašnieku slāni un attīstīt laukos kapitālistisku ražošanu. To sekmēja zemnieku plašāka nodalīšanās viensētās. Viensētā zemnieks ieguva lielāku patstāvību, ērtāku lauku izvietojumu. Šis process turpinājās arī 20. gs. sākumā, līdz to pārtrauca I Pasaules karš.

Augšdaugavas dabas vērtības

Aizsargājamo ainavu apvidus „Augšdaugava” dibināts 1990. gadā, lai saglabātu izcilas kultūrainaviskas un dabaszinātniskas vērtības Daugavas ielejā un tās apkārtnē. Aizsargājamo ainavu apvidus „Augšdaugava” (52098 ha) ietver Daugavas ielejas nogriezni no Latvijas Republikas-Baltkrievijas Republikas robežas pie Koškovciem līdz Daugavpili, kā arī daļu no Daugavas ielejai piegulošajām Latgales un Augšzemes augstienēm. Aizsargājamo ainavu apvidus „Augšdaugava” 2004. gadā iekļauts *Natura 2000* teritoriju sarakstā, bet 2011.gada 25. februārī – *UNESCO* Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā. Floras un faunas sastāvs, kur pārstāvētas dažādiem biogeogrāfiskiem reģioniem raksturīgas sugas, radies gan teritorijas īpatnējā mikroklimata un augšņu sastāva dēļ, gan teritorijas novietojuma dēļ, gan tādēļ, ka Daugava kalpo kā apjomīgs sugu migrācijas ceļš – ekoloģiskais koridors. Daugavas ieleju Slutišķos raksturo liela dabas daudzveidība (floristiski viena no augstvērtīgākajām Latvijas teritorijām), tostarp Latvijā retas sugas (meža vizbulis (*Anemone sylvestris* L.), britu staģe (*Inula britannica* L.) un maurloks (*Allium schoenoprasum* L.). Augšdaugavā kopumā atrasta 71 aizsargājama augu suga, tāpat 15 īpaši aizsargājamas gliemju sugas, 47 īpaši aizsargājamas putnu sugas. Dzīvotnes veido Eiropas nozīmes aizsargājamie biotopi (boreālie meži, sugām bagātas pļavas upes palienē un virspalu terasēs, nogāžu un gravu meži, minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi u.c.). Daugavas senieleja ir ģeoloģiski senākā Latvijā.

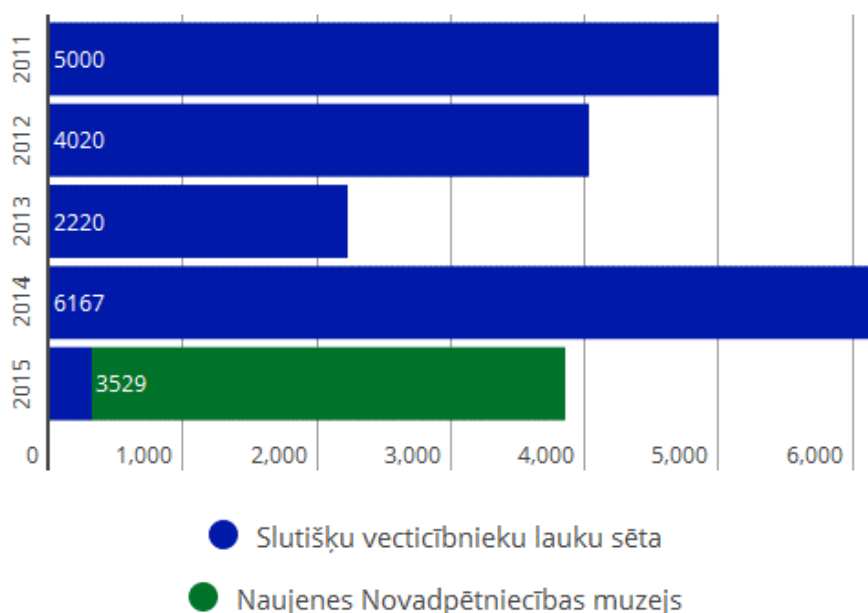
1.4. Slutišķu sādža un Daugavas loki kopējā Latgales tūrisma plūsmā – pamatojums plānoto pakalpojumu pieprasījumam

Slutišķu vecticībnieku lauku sētas atjaunošanas darbu dēļ 2015. gadā krasi samazinājās muzeja apmeklētāju skaits, jo lielāko daļu publiskai apskatei tas bija slēgts. Tūristu piesaistīšanai ekspozīcijas renovācijas laikā tika izstrādāts jauns alternatīvs maršruts „Augšdaugavas noslēpumi”. Tajā organizētas 139 ekskursijas, par 26 vairāk salīdzinot ar 2014.gadu. Daugavpils novada iedzīvotājiem tika piedāvāta iespēja apmeklēt muzeju bez maksas akcijas „Muzeju nakts” laikā, 2. maijā, Naujenes pagasta svētkos, pasākuma „Atvasara Juzefovā”

laikā un Novada dienu ietvaros. Projektu nedēļas laikā muzeju bez maksas varēja apmeklēt Daugavpils novada skolēni.

2015.gadā publiskai pieejai atjaunošanas darbu dēļ slēgti bija arī citi galvenie tūrisma objekti Daugavas lokos (Vasargelišķu skatu tornis un Dinaburgas taka). Kopējais „Slutišķu vecticībnieku lauku sētas” apmeklējumu skaits no 01.01.2016.- 09.08.2016. ir 5503 apmeklējumi. No tiem lielāka daļa ir bezmaksas apmeklējumi pasākumu laikā. Piemēram, 3000 apmeklējumi Starptautiskā tautas mākslas festivāla „Augšdaugava” laikā, 60 apmeklējumi Starptautiskās akcijas „Muzeju nakts” laikā.

Tūrisma plūsma Daugavas lokos

6.attēls. Apmeklējumu skaita izmaiņas Daugavas loku Slutišķu sādžā. Avots: Daugavpils novada pašvaldība

Slutišķu sādžā ārpus tās darba laika, tāpat Markovas pilskalnā un dabas takā apmeklētāju skaits netiek reģistrēts, kas rada neprecizitātes objektīva apmeklējumu skaita noteikšanā. Minētie skaitļi ir no apmeklējuma biļetēm, pasākumu apmeklētāju reģistriem vai organizētajām ekskursijām. Noteikti būtu nepieciešama automatizēta apmeklētāju plūsmas uzskaite. Piemēram, laivotāju skaits, kas gada laikā izbrauc Daugavas loku posmu, 2015.gadā tiek vērtēts ~2100 tūristu apjomā, kas balstīts uz ūdenstūrisma pakalpojumu sniedzēju datiem. Taču arī ūdenstūristi ierodas ar savu ekipējumu, ne visi izmanto nomas pakalpojumus.

Šobrīd (2016.g.) Slutišķu sādžā pieejami seši tūrisma pakalpojumi⁸:

1. pašvadīta ekskursija – individuālo tūristu apmeklējumiem;

⁸ <http://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/ludzas-viduslaiku-pilsdrupas>

2. organizēta ekskursija gida pavadībā;
3. tematiski publiskie pasākumi (t.sk. starptautiskais tautas mākslas festivāls "Augšdaugava").
4. Kompleksā muzeja biļete kopā ar Naujenes Novadpētniecības muzeju;
5. Atpūtas laukuma "Latgales sēta" noma;
6. Telts un ugunsкура vietas noma;

Tāpat arī dažāda veida kompleksie tūrisma pakalpojumi, kur Slutišķu sādža ir viena no komponentēm. Slutišķu sādžas apmeklējums ir cieši saistīts gan ar tuvākajiem objektiem – Markovas pilskalnu un taku, laivu un plostu braucieniem pa Daugavu tās senielejas posmā. Vienlaikus arī ar citiem tūrisma objektiem Daugavas lokos: Vasargelišķu skatu tornis, Naujenes Novadpētniecības muzeju, Dinaburgas pilskalnu, Adamovas dabas taku, Daugavpili un Krāslavu.

Tiešā veidā no galvenajiem tūrisma objektiem atkarīgi sekundārie tūrisma pakalpojumi: sabiedriskās ēdināšanas un izmitināšanas sektors – viesmīlības nozare. Daugavpils novadā ir septiņas sabiedriskās ēdināšanas vietas, taču tieši Daugavas loku maršruta posmā nav nevienas. Tāpēc dažkārt organizētas grupas vai Daugavas laivošanas pasākumu grupas pasūta organizētas ēdienreizes iepriekš Slutišķu sādžas atpūtas laukumā "Latgales sēta". Publisko pasākumu laikā šeit ierodas mobilie ēdināšanas pakalpojumu sniedzēji. Garākos maršrutos ēdināšanas pakalpojumi bieži tiek plānoti Daugavpilī, Krāslavā vai citviet.

Mundus
Grupu ceļojumi
Ekskursija pa Latviju: Latgales burvība - Aglona un pārsteigumi

Kods: GRLV2 Autobuss, divu dienu ekskursija pa Latviju ar degustācijām

Izbaudi Latgales burvību!

Latgale ir vieta, kas pārsteidz. Tikai šeit varēsīm redzēt, kā top Latgales maize, lelles, redzēsīm majestātisko Aglonas baziliku un dievišķām koka skulptūrām rotāto Kristus karaļa kalnu, apstaigāsim Vaboles ciema krucifiksus, pakāpsimies uz skatavietām Daugavas loku pilskalnā, viesosimies senajā Plāteru muižā

- Aglona un tās diženā Bazilika, Kristus karaļa kalns
- Naktsmītne ezera krastā
- Majestātisko Daugavas loku takas un ainavas
- Vietējo ļaužu sarūpētas ekspozīcijas un darbošanās - maize un šmakovka, lelles un stīkls, pat pēdējo karu ieroči
- Vaboles sādžas krucifiksi, Slutišķu *staroveru* sādža, Dinaburgas pilskalns
- *Latgališu* volūdāmēlodiskās skaņas

[Ja vēlaties Latgales ceļojumu SKOLAS GRUPAI, lasiet ceļojuma programmu šeit >](#)

7.attēls. Mundus Travel divu dienu Latgales ceļojuma maršruta piedāvājums, ietverot Slutišķu sādžu. Avots: Mundus Travel, 2016⁹

⁹ <http://mundustravels.com/grupa-12-2-latgales-burviba.htm>

VASOLS LATGALĒ!

Celojumu šobrīd nav.

Līvānu Amatsniecības centrs – oāze cilvēkiem, kuri vēlas iepazīt Latgales amatsniecības vēsturi un tās attīstību līdz mūsdienām. **Daugavpils skrošu rūpnīca** – vienīgā tūristiem atvērtā munīcijas ražošanas rūpnīca Baltijā, kurā atrodas Eiropā vecākais, joprojām strādājošais skrošu liešanas tornis. Piedāvā vēsturisko svina liešanas iekārtu apskati, ar kurām kausēts svins iegūst ideālas lodes piliena formu, krītot no 40 m augstuma. **Daugavpils cietoksnis** – ievērojamākais kultūrvēsturiskais piemineklis Daugavpilī. Vienīgais bez būtiskām izmaiņām saglabājies 19. gs. pirmās puses cietoksnis Baltijā. **Marka Rotko mākslas centrs** – daudzfunkcionāls laikmetīgās mākslas komplekss, kur iespējams iepazīties ar pasaul- slavenā mākslinieka, abstraktā ekspresionisma pamatlicēja Marka Rotko dzīvi un darbiem (cenā A sektors). **Dinaburgas cietokšņa makets**. Viesmīlīgais Naujienas novadpārvaldes un etnogrāfijas muzejs. **Dabas parks Daugavas loki**: krāšņas ainavas, unikālas vēstures liecības. Slutišķu sādžas apmeklējums. Vasargelišķu loks, skats uz Daugavas ieleju – vieta, kur tapusi skice 10 latu banknotei. Atraktīvā podnieka Valda Pauliņa darbnīca, iespēja vērot Latgales keramikas tapšanas procesu. **Z/s Kurmiši** – aizraujošs stāstījums par dažādajiem ārstniecības augiem, zāļu tēju degustēšana. **Latgales Šveice – Krāslava**. Grāfu Plāteru pils, Sv. Donāta baznīcas apskate un koka arhitektūra. **Andrupenes lauku sēta** – atrodas skaistā Latgales nostūrī. Tas ir 20. gs. ēku komplekss, kurā ir māja, klēts, kūts, rija, dūmu pirts un smēde, kas atspoguļo tā laika dzīvi laukos. **Sātīgās latgaļu pusdienas**, baudot jobsikus un šmakovkas mēriņu. Latgaļu jūra – **Rāznes ezers un Mākoņkalns**. **Rēzeknes apskate**: mīti un leģendas pilskalnā, Latgales Māra u.c. ievērojamās vietas. Rēzeknes mūsdienu modernie mākslas centri: *Zeimuļs* un *Gors*. Svētceļojumu vieta – **Sarkapu baznīciņa** ar Brīnumdarītājas Dievmātes gleznu un skaisto apkārtni.

8.attēls. *Impro ceļojumi* divu dienu Latgales maršruta piedāvājums ar viesošanās Slutišķu sādžā. Avots: *Impro ceļojumi*, 2016¹⁰.

Daugavpils novadā kopā ir 23 tūristu mītnes ar 118 numuriem un 307 gultas vietām. Vidējais gultasvietu skaits vienā numurā ir relatīvi augsts – 2,6 gultas. Ņemot vērā, ka Latgalē vidējais gultasvietu noslogojums pēdējo trīs gadu laikā ir svārstījies ap 20% (visa gada laikā)¹¹, tad vērtētais nakšņojumu maksimālais apjoms Daugavpils novadā gada laikā varētu sasniegt 22 tūkst. Objektīvi, izvērtējot naktsmītņu piedāvājumu un reģiona kopējo konkurenci – tas tomēr ir mazāks.

Izņemot Daugavpils pilsētu, citu D-Latgales novadu kapacitāte ir mazāka par 500 gultasvietām. Tas norāda uz savstarpēju papildinātību plašākā maršrutā. Īpaši tas attiecas uz lielākiem publiskajiem pasākumiem, kas piesaista vienlaikus lielu apmeklētāju skaitu, tostarp ar nakšņošanas nepieciešamību. Kopējais numuru skaits tūristu mītnēs šajos D-Latgales novados ir 936, kas pēc vidējā tūristu mītņu noslogojuma Latgalē varētu sasniegt ~68 tūkstošus nakšņojumu gadā.

1.tabula. Tūristu mītņu piedāvājums D-Latgales novados

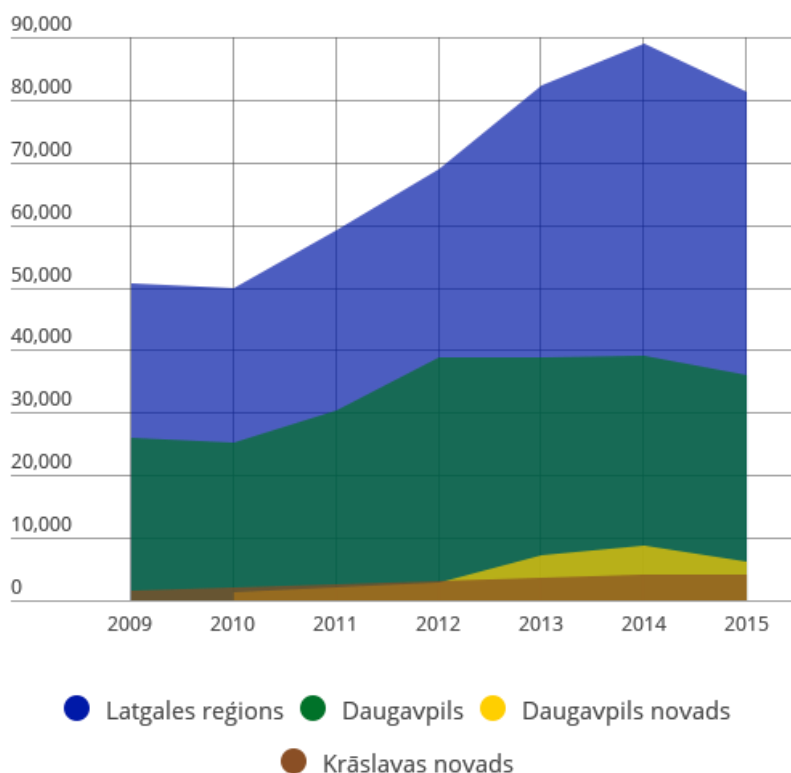
¹⁰ <http://www.impro.lv/?selected=journeyInfo&artId=2326&referer=>

¹¹ Aprēķinot pēc CSB (2013-2015) datiem uz Latgales reģionu kopumā.

Tūristu mītnu piedāvājums D-Latgalē

novads	tūristu mītnu skaits	numuru skaits	gultas vietu skaits	vidēji - gultasvietas numurā
Aglonas novads	23	108	401	3,71
Daugavpils pilsēta	27	398	828	2,08
Daugavpils novads	23	118	307	2,60
Krāslavas novads	26	144	425	2,95
Ludzas novads	11	139	293	2,11
Preiļu novads	6	29	76	2,62

Apkalpoto viesu skaita dinamika tūristu mītnēs Latgalē

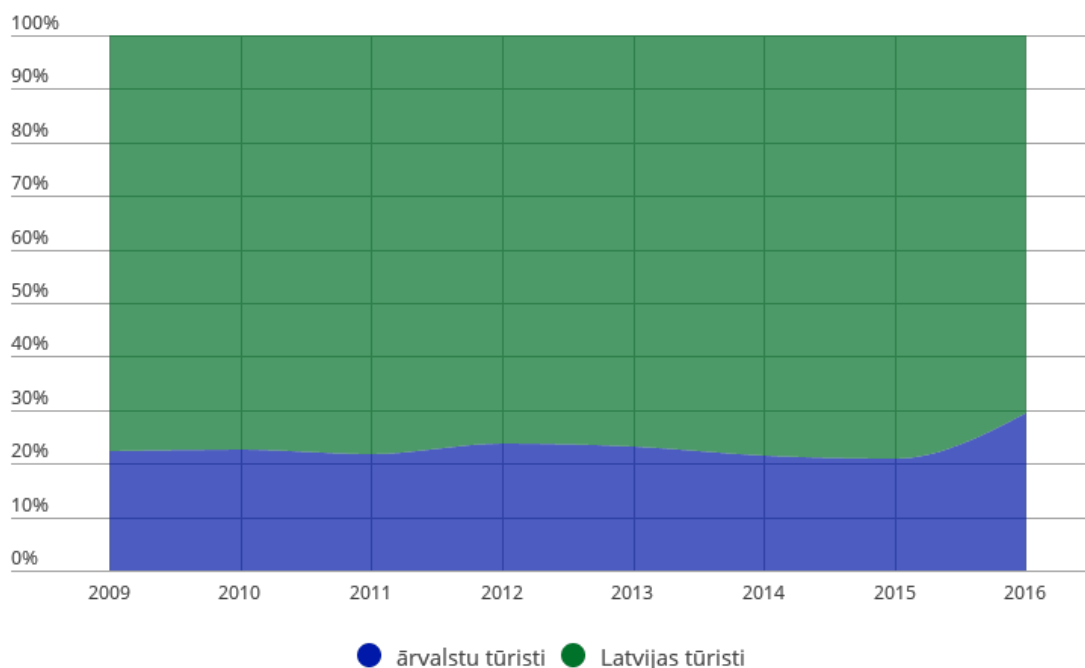

9.attēls. Apkalpoto viesu skaita dinamika tūristu mītnēs Latgales reģionā un vairākos D-Latgales novados. Avots: Centrālās statistikas pārvaldes dati, 2016

Centrālās statistikas pārvaldes reģistrētais tūristu skaits – nakšņotāji, kas izmantojuši tūristu mītnu pakalpojumus, pēdējos gados svārstās starp 80 un 90

tūkstošiem. Atbilstoši citu vietu piemēriem, apmeklējumu skaits tūristu piesaistēs ir vismaz 10 reižu lielāks (pārsniedzot 1 milj. apmeklējumu gada laikā reģionā), iesaistot viendienas ceļotājus, arī vietējos apmeklētājus no tuvākajiem novadiem. Gandrīz puse no tūristu mītnēs apkalpoto viesu skaita reģistrēta Daugavpils pilsētā, kas ir Slutišķu sādžai tuvākais lielais pakalpojumu centrs.

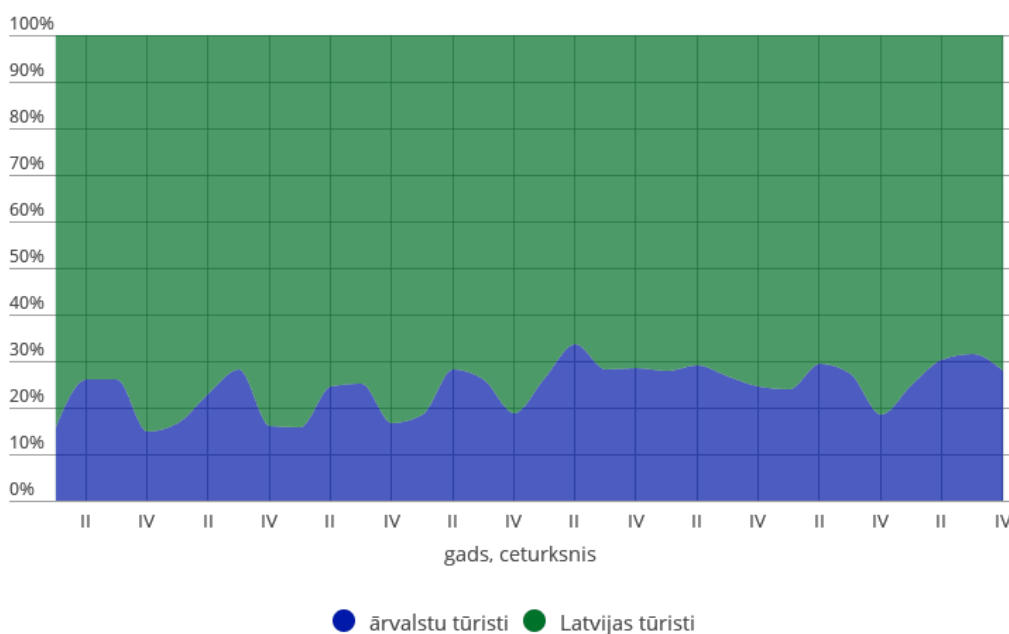
Latgales tūrisma eksporta īpatsvars pēc tūristu mītnēs apkalpoto personu skaita

10.attēls. Tūrisma eksporta īpatsvars pēc apkalpoto viesu skaita tūristu mītnēs Latgales reģionā. Avots: Centrālās statistikas pārvaldes dati, 2017

Tūrisma eksporta daļa visā Latgalē ir stabila un iepriekšējo septiņu gadu laikā svārstās vien dažu procentu robežās. **Aptuveni piektā daļa – 20% no kopējā nakšņotāju skaita Latgalē ir ārvalstnieki.** Tas norāda uz vietējā tirgus lielo īpatsvaru viesmīlības sektorā. Atsevišķa ārzemju apmeklētāju uzskaitē Slutišķu sādžā nav veikta. Pēc Naujenes Novada muzeja apmeklētības datiem reģistrētie ārzemju tūristi apmeklētāju grupās bijuši 120, kas veido vien 3,5% no visiem apmeklētājiem. Lielākais potenciāls saistāms ar kaimiņvalsts – Lietuvas apmeklētāju piesaisti. Slutišķu sādžas tūrisma eksporta potenciāls nav izmantots.

Tūrisma eksports un sezonālitate Latgalē

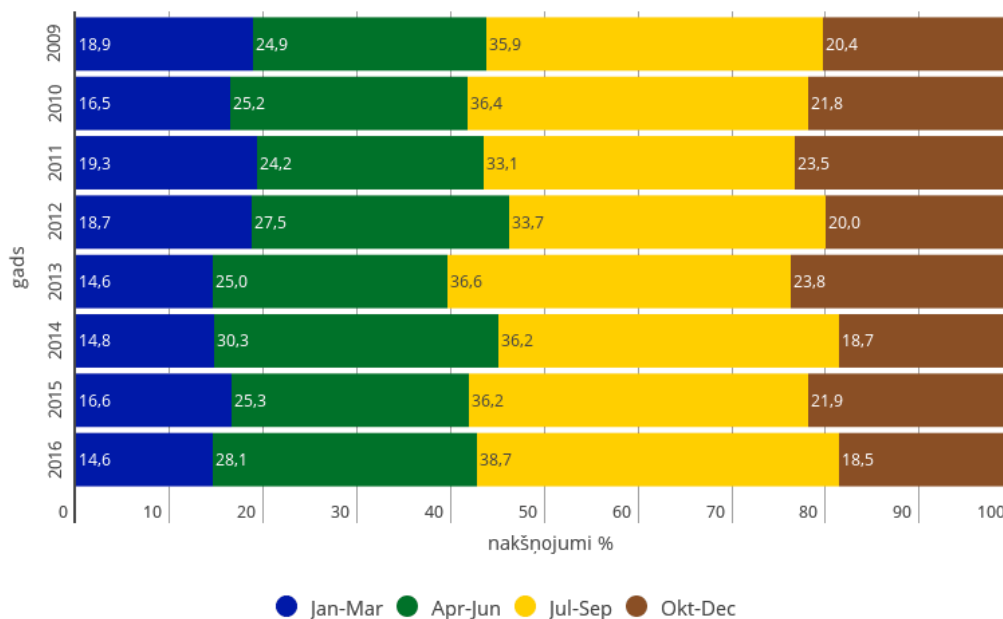

Pēc tūristu mītnēs apkalpoto personu skaita; CSB, 2017

11.attēls. Sezonālitates izpausmes vietējā un ārvalstu tūristu segmentā tūristu mītnēs Latgales reģionā. Avots: Centrālās statistikas pārvaldes dati, 2017

Latgalē kopumā tūrisma sezonālitate ir izteikta līdzīgi kā citos Latvijas galamērķos. Pieprasītākie ir vasaras mēneši. Attiecīgi otrajā un trešajā ceturksnī ir vērojams izteikts pieaugums, īpaši to attiecinot uz ārvalstniekiem. Pēdējos trijos gados ārvalstnieku nakšņotāju segmentā sezonālitates ietekme ir minimāli mazinājusies. Tomēr izteikti lielākā daļa Daugavpils novada nakšņotāju ir vietējie tūristi.

Tūrisma sezonālitate Latgalē

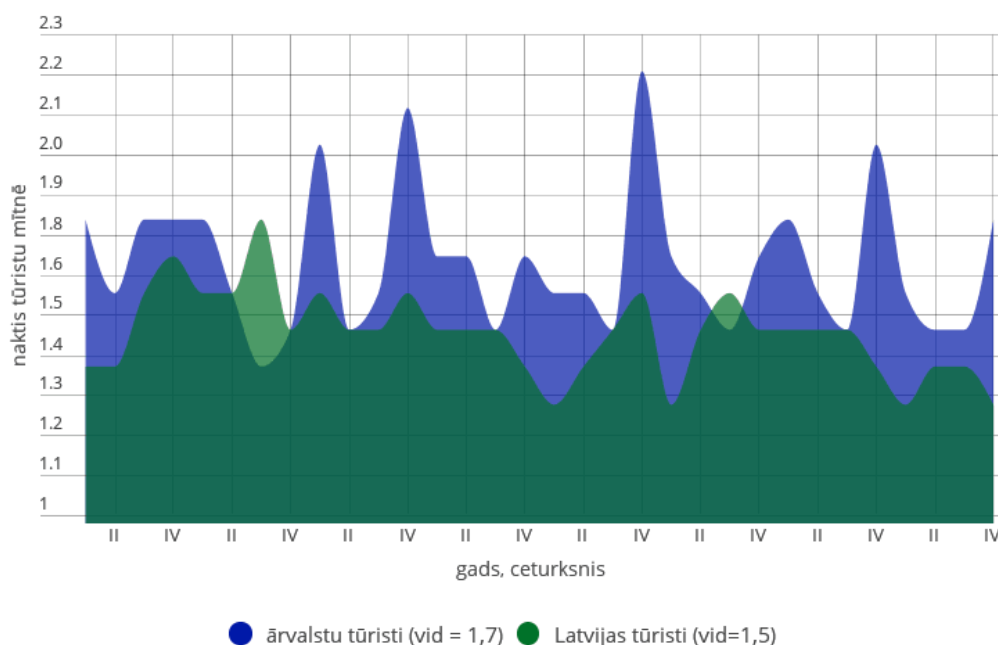

Pēc kopējā nakšņojumu skaita tūristu mītnēs. Avots: aprēķināts pēc CSB, 2017

12.attēls. Sezonālitates izpausmes kopējā tūrisma plūsmā tūristu mītnēs Latgales reģionā. Avots: Centrālās statistikas pārvaldes dati, 2017

Analizējot kopējā tūrisma plūsmu, nav izteikta tendence sezonālitates negatīvajām sekām mazināties. Atsevišķos gados sezonālitates izpausmes ir svārstīgas. Trešais ceturksnis raksturīgs ar stabilu trešo daļu no visa apkalpoto personu skaita tūristu mītnēs. Nakšņotāju skaits pirmajā ceturksnī pat ir samazinājies no kopējās proporcijas, ja salīdzina ar 2009. vai 2012.gadu, lai arī kopējais ceļotāju skaits ir pieaudzis un pieaugums pamatā ir vasaras mēnešu laikā. Kultūras tūrisms ārpus pilsētvides (tostarp, Slutišķu sādžas situācijā) ir vairāk pakļauts sezonālitates ietekmei. Tas pamatā liek koncentrēties uz lielāko tūrisma plūsmas daļu siltajos gada mēnešos, bet starpsezonas laiku izmantot publiskiem pasākumiem un darbam ar tuvāko pilsētu apmeklētājiem (tostarp muzeju pedagoģiskās programmas u.c.). No bioloģiskās daudzveidības viedokļa

Tūristu uzturēšanās ilgums Latgalē

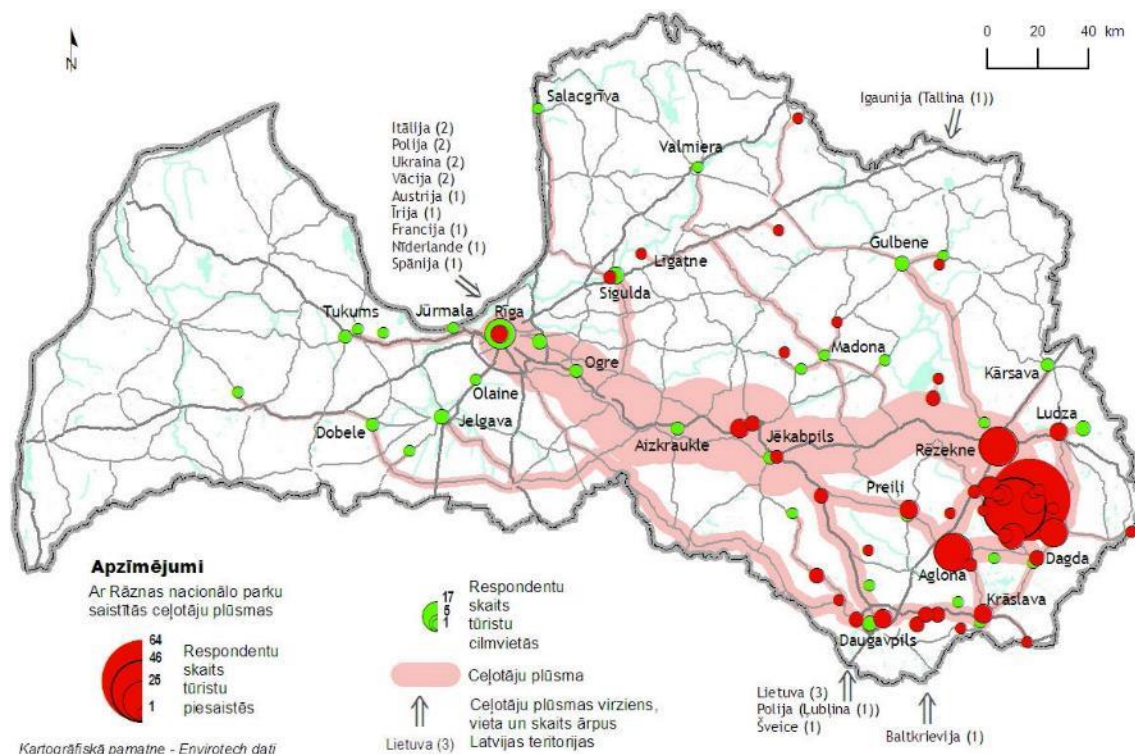
aprēķins pēc CSB, 2017

13.attēls. Tūristu uzturēšanās ilgums tūristu mītnēs Latgales reģionā. Avots: Centrālās statistikas pārvaldes dati, 2017

Tūristu vidējais uzturēšanās ilgums Latgales galamērķī ik gadu ir svārstīgs. Tas nav tik ļoti pakļauts sezonālībai. Pat pretēji – ārvālstu viesu lielākais uzturēšanās ilgums ir ceturtajā ceturksnī – vismaz četros iepriekšējos gados, pārsniedzot vidēji divas nakts. Daļēji tas saistīts ar Lietuvas viesstrādniekiem Daugavpils būvniecības vai ceļu būves sektorā, arī ar tūristu ierašanos uz Jaungada svinībām u.c.

Latgalei izteiktāk, kā citiem Latvijas reģioniem ir raksturīgs augstāks vietējo tūristu uzturēšanās ilgums – vidēji 1,5 nakts. Tas saistīts ar attālumu no tūristu cilmvietām un Latgales kā vienota galamērķa uztveri, viena ceļojuma laikā ietverot savstarpēji saistītu vairāku novadu un pilsētu apmeklējumu. To apstiprina tūrisma plūsmas savstarpējo telpisko kopsakarību analīze, kas veikta Rāznas Nacionālajā parkā¹². Izteikti lielākā daļa Rāznas NP apmeklētāju pirms vai pēc Rāznas NP tūristu piesaistēm apmeklējuši plašāku apvidu – Latgali kopumā. Apmeklējuma maršrutā izteikti ieskicējas D Latgale – kā nozīmīga daļa no populārākā Latgales lokveida maršruta. Slutišķu sādža un Daugavas loki ir cieši saistīti ar Daugavpils, Krāslavas, Aglonas un Preiļu apmeklējumu.

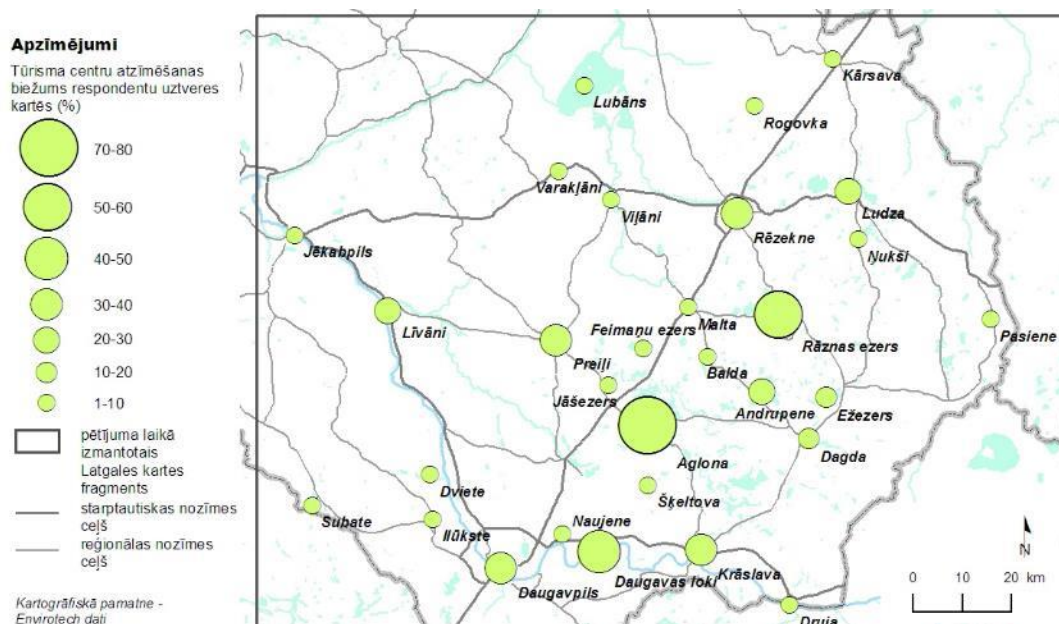
¹² Klepers, A. (2012). Tūrisma telpiskās struktūras Latvijā, to veidošanās, izpausmes un nozīme galamērķu virzībai tirgū. Promocijas darbs.

14.attēls. Tūrisma plūsmas mērījumi Rāznas Nacionālajā parkā, apliecinot Latgales kā funkcionāli vienota tūrisma galamērķa pastāvēšanu, vienlaikus ieskicējot populārāko Latgales loka maršrutu. Avots: Klepers, A. 2012.

Vērtējot atsevišķu tūrisma galamērķu atpazīstamību kopējā Latgales tūrisma kartē starp Rāznas NP apmeklētājiem, visspilgtāk atpazīstamais tūrisma centrs Latgalē ir Aglona. Puse no visiem intervētajiem piemin arī Daugavas lokus bez skaidri izteikta centra (līdz šim Slutišķu sādža ir starp populārākajām Daugavas loku tūristu piesaistēm, bet bez apmeklētāju centra funkcijas), taču tāpēc bieži tiek minēti abi tuvākie lielie centri: Daugavpils un Krāslava. Kā tūrisma pilsētas ar salīdzinoši augstāku rādītāju ir arī Rēzekne un Preiļi. Šādā telpiskā izkārtojumā summējas arī apmeklēto vietu secība, kas zināmā mērā apstiprina, ka atpazīstamākās vietas Latgalē, kas saistāmas ar tūrismu, līdzīgā secībā tiek arī iepazītas. Esošās tūrisma plūsmas analīze norāda uz lielu kopēju saistību starp Dienvidlatgales tūrisma centriem: Aglonu, Daugavpili, Daugavas lokiem, Krāslavu, Preiļiem, Rēzekni un Ludzu. Tas saglabā potenciālu veidot vienotu piedāvājumu tūrismā, orientējoties tieši uz tūristiem, kuri nāk uz vietas galamērķi. Turklāt šim maršrutam ir sens vēsturisks pēctecīgums. Līdzīgi, pamatojoties ar dzelzceļa tīkla pieejamību, tikai izveidots arī Latvijas apceļošanas akcijas ietvaros pirmais Latgales paraugmaršrutus, ko izstrādāja LR Tūrisma birojs (1937. g.) tā vadītāja Kārļa Vanaga vadībā. Tajā ietvertas secīgi šādas vietas: Rīga-Krāslava-Daugavpils-Višķi-Aglona-Rušoni-Rēzekne-Ludza.

Vienotu D-Latgales galamērķa pieeju un savstarpējo papildinātību pamato arī tūristu mītnu kapacitāte un izvietojums. Tas apkopots pēc faktiskajiem rādītājiem novados, ne tikai pēc CSB uzskaitījuma (sk. 1 tabulu – augstāk).

15.attēls. Latgales tūrisma nozīmīgākie centri apmeklētāju vērtējumā. Avots: Klepers, A, 2012.

1.5. SVID analīze

Vēsturiskie riski – Daugavpils HES celtniecības plāni

20. gs. 80. gados Slutišķi nokļuva sociālpolitisko notikumu centrā. No šīs vietas sākās plašais protests pret Daugavpils HES celtniecību, kas 1986. gadā pārauga politiskā kustībā. Slutišķu sādža un Daugava (Likteņupe – latviešu apziņā saistās ar brīvības un nacionālās pašapziņas simbolu) tagad ir viens no Latvijas trešās atmodas simboliem. Iecerētā ūdenskrātuve stieptos 200 km garumā. Daugavas krasti atkāptos 60 – 100m. Plānotajā Daugavpils HES zonā tiktu appludinātas 80 apdzīvotas vietas, tostarp Slutišķu sādža, vairāk par 2200ha lauksaimniecībai izmantojamo zemju un 2000ha meža zemju. Uzsākot Daugavpils HES celtniecības darbus, bija paredzēts Slutišķu sādžas ēkas nojaukt un pārvest uz citu vietu. Tobrīd publiskajos medijos tika asi kritizēta Daugavpils HES celtniecības ekonomiskais, ekoloģiskais un sociālais nelietderīgums¹³. Tas aizsāka iedzīvotāju nemierus pret Daugavpils HES projektu, kuros iesaistījās ap 30 000 no visas Latvijas. 1987. gada 26. oktobrī PSRS MP izdeva rīkojumu par Daugavpils HES celtniecības izbeigšanu, to motivējot ar nepieciešamību novērst lauksaimniecībā izmantojamo zemju zudumus un saglabāt šī reģiona dabas vērtības.

2.tabula. Slutišķu sādžas Daugavas lokos tūrisma attīstības analīze – SVID

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
1. Slutišķu sādžas atrašanās vieta (Daugavas loki ar izcili ainavisku skatu perspektīvu, netālu no	1. Cilvēkresursu trūkums uzņēmējdarbības aktivitāšu nodrošināšanai, neliels vietējā patēriņa tirgus.

¹³ Īvāns, D., & Snipa, A. (1986). „Literatūra un māksla”, „Par Daugavas likteni domājot”, 1986.g. 17. oktobris.

Daugavpils, Daugavas krastā, tuvu Baltkrievijai, Lietuvai)	
2. Nacionālas nozīmes kultūras mantojuma vērtības un statuss (Vērtīgs arhitektoniskais un arheoloģiskais komplekss, vecticībnieku tradīcijas)	2. Tūrisma sezonālā neviendabīgums , kas ir saistīts ar izteikti lielāko pieprasījumu vasaras karstajos mēnešos
3. Tūrisma jomas attīstības tradīcijas (Daugavas loki kā populārs dabas parks jau kopš 1990.gada - pēctecīgums galamērķa pārvaldībā)	3. Dominējoši nelieli tūrisma uzņēmumi ar ierobežotām finansējuma un attīstības iespējām . Atšķirīgs kvalitātes līmenis un kapacitāte, kas kavē kompleksu produktu attīstību. Mazāk iespēju privātām investīcijām.
4. Pašvaldības atbalsts uzturēšanai (Daugavpils novads nodrošina publisku piekļuvi un plāno ilgtermiņa ilgtspējīgu attīstību, organizēta vienota pārvaldība ar Naujenes Novadpētniecības muzeju)	4. Vienotas novada (un pārnovadu sadarbības) tūrisma attīstības stratēģijas trūkums (tūrisma attīstības un veicināšanas centieni vērsti uz dažādu iespēju izmantošanu, taču pietrūkst skaidri definētu prioritāšu ilgtermiņā. Slutišķu sādža gan ir starp nozīmīgākajām attīstības prioritātēm)
5. Daugavas loki kā nacionālās atmodas simbols (plašie sabiedrības protesti pret Daugavpils HES celtniecību 20.gs.80.gados)	5. Vāja sadarbība starp tūrisma attīstībā iesaistītajām pusēm (trūkst plašākas pudurošanās visu "Daugavas loku" un reģiona, starpnovadu jomā Latgales tūrisma asociācijai pietrūkst kapacitātes)
6. Publisko pasākumu norises vieta (Augšzemes tautas mākslas amatnieku festivāls u.c.)	6. Novada kā galamērķa resursu trūkums (Daugavas loki ietilpst divos novados – Daugavpils un Krāslavas. Daugavpils pilsēta ir lielākais pakalpojumu centrs galamērķī. Resursu optimizēšana un skaidra galamērķa pozicionējuma izcelšana nodrošinātu lielāku konkurētspēju)
7. Iekļaušanās kopējos tūrisma maršrutos un papildinātības efekts citiem tūrisma pakalpojumiem (Vairāku Latvijas tūroperatoru veidoti maršruti ietver Slutišķu sādžu un Daugavas lokus, tāpat multiplikatora efekts citu pakalpojumu atbalstam)	7. Dabas takas un apmeklētāju precīzas uzskaites neesamība (Apsaimniekošanas, uzturēšanas izdevumu argumentēšanai ar precīziem datiem par sezonu, diennakts laikiem, apmeklētāju plūsmas intensitāti)

IESPĒJAS

DRAUDI

1. Vienota galamērķa mārketinga pasākumu attīstīšana D-Latgales novadu līmenī (objekta, novada un nozares konkurētspējas paaugstināšana, iekļaujoties vienotā galamērķa mārketingā, precīza savu stipro pušu pozicionēšana)	1. Kultūras mantojuma vērtību degradācija (ārējās vides un fiziskās slodzes ietekmē, pārspīlējot ar apmeklētāju plūsmas intensitāti, ja labiekārtojuma līmenis nepieaug.)
2. Tūrisma specializācijas pastiprināšana saistībā ar kultūru, vecticībnieku kultūras mantojuma centra pozicionējumu (jau esošās iestrādes, būtiski saistīt plašāk ar vietas attīstību)	2. Kultūras mantojuma vērtību pārspīlēta komercializācija . Dažādu ieinteresēto pušu neveiksmes kompromisu meklējumos. Nespēja atrast prioritāros attīstības virzienus, stratēģiskās produktu grupas, vienotu izpratni par vietas zīmolvēderības mērķiem un saturu
3. Objekta mērķtiecīga iesaistīšana Latgales reģiona zīmolvēderības stratēģijā (valsts simtgadei – viens no nacionālās atmodas simboliem, Daugavas loku ainaviskums un UNESCO statuss)	3. Kvalificētu cilvēkresursu trūkums , kas ieinteresēti objekta uzturēšanā, tūrisma piedāvājuma attīstīšanā tālākā perspektīvā (valsts mēroga demogrāfiskās tendences.
4. Ilgtermiņa un prasmīga kultūras kapitāla izmantošana tūrismā (kultūras izglītības un sociālās atbildības veicināšana, pakalpojumu kvalitāte)	4. Uzņēmēju potenciālā vēlme nopelnīt īstermiņā ; mazākas iespējas investēt ilgtermiņa projektiem, īstenot

ilgtspējīgas idejas, apdraudējums izmantotajiem resursiem ilgākā nākotnē

5. **Tuvāko reģiona mērktirgu nozīmes pieaugums ilgtermiņā.** Baltkrievijas u.c. tuvāko ārvalstu tirgu potenciāls.

5. Atšķirīgi kvalitātes rādītāji, attieksme pret klientiem un vērtībām, kas pastāv starp tūrisma pakalpojumu sniedzējiem. Tā nav viegli novienādojama un kavē kopīgu piedāvājuma veidošanu

6. **Jaunu uzņēmējdarbības iniciatīvu motivēšana, esošā piedāvājuma efektīvizēšana** (uz esošo resursu bāzes veidot tūrisma vērtību ķēdes piedāvājumu, kas ir tematiski saistīts un adresēts precīzai mērķgrupai)

6. Latgalei raksturīgu nemateriālās kultūras tradīciju izžušanas risks (ko pastiprina globalizācija, reģiona nelabvēlīgā demogrāfiskā situācija u.c. potenciāli ārējie faktori)

7. **Tematisko apmācību un zināšanu līdzdales organizēšana** par Latgales kultūras mantojumu, iesaistot uzņēmējus, vietējo sabiedrību

7. Liels publiskās infrastruktūras uzturēšanas slogs – uzturēšanai no pašvaldības budžeta, kas var svārstīties, atkarībā no politiskās gribas un vadības izpratnes

8. **Mērķtiecīga finansējuma piesaiste tūrisma attīstības un infrastruktūras labiekārtošanai** (nozīmīgu projektu īstenošana un iniciatīvas nav nejaušas, bet stratēģiski plānotas, paredzētas)

8. Dabas vērtību noplicināšana, ko var izraisīt nekontrolēta – stihiska apmeklētāju plūsma.

9. **Iesaistīt tūristus produktu līdz-veidošanā un to pārdošanas veicināšanā.** Radīt jaunus tūrisma produktu konceptus, iesaistīt pieredzes ekonomikas atziņas un perspektīvā plašāku informācijas un komunikāciju tehnoloģiju instrumentu iesaisti tūrisma piedāvājuma veicināšanā.

10. **Tūrisma attīstība kāpina Daugavpils novada kopējo pievilcību** (Prasmīgi virzīta tūrisma attīstība, kas, fokusēta uz vietējo tirgu, var radīt lielākus ieguvumus ilgtermiņā, rosinot izmaiņas nelabvēlīgajā demogrāfiskajā situācijā, sniedzot atpūtas iespējas, dzīves stila izpausmes tajā iesaistītajiem)

Stratēģiskās iespējas

Investēt Vecticībnieku kultūras mantojuma centra attīstībā ar skaidru pozicionējumu kā lielākajam šāda veida centram, kas iepazīstina ar īpašajiem kultūras tradīciju akcentiem visas Latgales mērogā. Virzīt Slutišķu sādžu un Daugavas loku attīstību ciešākā saistībā ar D-Latgales vienotā tūrisma galamērķa kontekstu ar aktīvu savu pozīciju un stipro pušu uzsvēršanu vienotajā piedāvājumā. Vitāli nozīmīga ir saistīto nozaru integrēšana tūrisma piedāvājumā. Tūrisma produkti tiek veidoti universāli, taču iespēju robežās arī specializēti, pielāgoti vairāk apmeklētāju nepastarpinātas pieredzes iegūšanai, tiem līdzdarbojoties un aktīvi iesaistoties. Tūrisms ir instruments ne tikai atsevišķu uzņēmēju konkurētspējas un dzīves kvalitātes veicināšanai, bet nozīmīgs instruments novada pievilcības veicināšanai, dzīves kvalitātes papaaugstināšanai. Jākāpina sabiedrības kopējā kultūras apziņa un sociālā atbildība ilgtspējīgas rīcības stimulēšanai un novada dabas un kultūras mantojuma saglabāšanai. Jaunu

produktu veidošanā lielāks akcents liekams uz pakalpojuma dizaina izpratni un ieviešanu kvalitātes pilnveides nolūkos.

Attiecībā uz vietas mārketinga vārdu – plašākai asociāciju rosināšanai būtu svarīgi piesaistīt nosaukumam:

“Slutišķu sādža” klāt papildinājumu **“Daugavas lokos”**.

Lai veidotu spilgtu asociāciju ar vienu no Latvijas simboliski spēcīgākajām un lauku apvidiem raksturīgākajām ainavām – Augšdaugavas “Daugavas lokiem” – radot precīzu vietas asociāciju, kur braukt skatīt Daugavas lokus.

II PLĀNOŠANAS DAĻA

2. Objekta stratēģiskā plānošana: misija, mērķi un uzdevumi

2.1. Misija un nākotnes attīstības redzējums (vīzija)

Slutišķu sādžas Daugavas lokos galvenās vērtības izvērsti raksturotas šīs stratēģijas 1.3.nodaļā. Slutišķu sādžas saglabāšana un uzturēšana iekļaujas definētajā Naujenes Novada muzeja misijā:

Muzeja **misija** ir: „Vairot iedzīvotāju izpratni un zināšanas par sava novada bagāto kultūras mantojumu, saglabājot un popularizējot Naujenes pagasta, tā tuvākās apkārtnes un aizsargājamā ainavu apvidus „Augšdaugava” kultūrvēsturisko mantojumu un ar to saistītas nemateriālās un materiālās kultūras liecības, īpašu uzmanību pievēršot tēlnieces Valentīnas Zeiles un vecticībnieku kultūras mantojumam, vietējām tradīcijām un sadarbībai ar šo tradīciju kopējiem, dažādu novada vēsturisku kolekciju veidošanai un tūrisma attīstībai.

Slutišķu sādža Daugavas lokos ir raksturīgs Dienvidlatgales vecticībnieku materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma centrs, kas pēctecīgi saglabājis zemes saimniekošanas liecības un vecticībnieku dzīvesveidam raksturīgo ainavu tās mainībā, mērķtiecīgi paaugstinot tās estētisko kvalitāti. Slutišķi Daugavas lokos ir Latgales reģiona vērtība ar spēcīgu lokālo, nacionālo un eiropisko identitāti. Aprūpēts un gudri pārvaldīts, sabiedrības novērtēts kultūras mantojums, kas veicina jaunrades procesus un attīsta daudzveidīgu kultūras vidi, kā arī pilnvērtīgi iekļaujas, darbojas un papildina Eiropas un pasaules kultūras telpu. Stiprinot kultūras, dabas un kvalitatīvas ainavas kā vērtības klātbūtni sabiedrībā, radīta labvēlīga vide personības pilnveidei, publiskām norisēm un novada, kā arī plašāk - Latgales reģiona ekonomiskajai izaugsmei.

2.2. Mērķis

Izmantojot Augšdaugavas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un Slutišķu ciema priekšrocības, veidot nozīmīgu un atpazīstamu Vecticībnieku materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma centru, īpašu uzmanību pievēršot tautas būvniecības paraugu atjaunošanai un saglabāšanai, vecticībnieku kultūras mantojuma izpētei, tostarp ievērojamu novadnieku un nozīmīgu vecticībnieku

dzimtu izpētei, vietējām tradīcijām un sadarbībai ar šo tradīciju kopējiem, kā arī jaunu tūrisma produktu un Daugavas loku kā pieprasītas tūristu piesaistes stiprināšanai vienotā Dienvidlatgales tūrisma galamērķī.

Otrs mērķis saistīts ar vietas saimniekošanas vēsturi, uzturot to kā saimnieciski vērtīgu vietu ar zemes tradicionālo lietojumu kā ainavas kvalitātes mērķi.

2.3. Uzdevumi

Muzeja galvenie uzdevumi ir:

- materiālās un nemateriālās Daugavpils novada kultūras, mākslas un vēstures vērtību uzkrāšana, dokumentēšana un saglabāšana;
- Muzeja krājuma un ar to saistītās informācijas pētniecība;
- Sabiedrības izglītošana, materiālās un nemateriālās kultūras, mākslas un dabas vērtību popularizēšana, veidojot ekspozīcijas un izstādes, kā arī izmantojot citus ar muzeja darbību saistītus izglītošanas un popularizēšanas veidus;
- Daugavpils novada attīstības plānam atbilstošas muzeja politikas izstrāde un īstenošana.

2.4. Stratēģijas darbības termiņš

2017.-2025. Vidējā termiņa darbības stratēģija astoņiem gadiem, kas saskaņota ar sadarbībā iesaistīto pārējo Dienvidlatgales vienotā kultūras un dabas mantojuma objektu stratēģijām.

2.5. Galvenās mērķgrupas

Segmentēšanas grupas veidotas pēc nozīmīgākajām pazīmēm. Prioritārās mērķgrupas veidojas no šo pazīmju summas.

3.tabula. Slutišķu sādžas galvenās mērķgrupas pēc nozīmīgākajām segmentēšanas pazīmēm.

Slutišķu sādžas ceļotāju prioritārās mērķgrupas

	AUGSTA PRIORITĀTE	PRIORITĀTE
ceļotāju kompānijas sastāvs	organizētas grupas (tūrisma firmu vai darba kolektīvu u.c.)	individuālie tūristi (t.sk. ģimenes, draugu kompānijas)
ceļojuma motīvs	kultūras tūrists (izzinoši ceļojumi, t.sk. publisko kultūras pasākumu apmeklēšana)	ar piedzīvojumu tūrisma saistīts - ūdenstūrists
ceļošanas transporta līdzeklis līdz tūristu piesaistēm	autobuss	vieglā automašīna (ūdenstūristu segmentam – laiva). Mazāk nozīmīgi – velo.
maksātspēja	vidēja maksātspēja	zema maksātspēja
ceļotāju cilmvietā	Pierīga, Rīga, Vidzeme, Zemgale, lielākās Latvijas pilsētas. Daugavpils	Lietuva (perspektīvā – R-Krievijas apgabali, Baltkrievija)
demogrāfiskās pazīmes	ceļotāji darbības vecumā	seniori, skolēni
dzīvesstils & izturēšanās	tradīciju cienītāji, ne pārāk augsts prasīgums, atvērtība jauniem izmēģinājumiem, vēlmei līdzdarboties, izmēģināt	tuvākās lielpilsētas "mājās sēdētāji", pasākumu apmeklētāji

2.6. Galvenie darbības virzieni un sociālekonomiskie ieguvumi

Ir trīs galvenie uzdevumi, kas saistīti ar misiju, nākotnes redzējumu un mērķi:

- 1) **Atjaunojot un uzturot** vienoto kultūras un dabas mantojumu, saglabāt un palielināt tā vērtību nākamajām paaudzēm;
- 2) Lietpratīgi izmantojot vienotā dabas un kultūras mantojuma potenciālu un cilvēku radošumu, veicināt **ekonomisko pienesumu** novadam un reģionam;
- 3) Radīt pievilcīgu vietu personības pilnveidei, sabiedrības aktivitātēm, kas sniedz **plašu sabiedrisku labumu** (tostarp nemateriālu), devumu vietējās kopienas dzīves kvalitātes paaugstināšanai.

Ieguldot vienotā kultūras un dabas mantojuma kvalitātes uzlabošanā un jauna tūrisma piedāvājuma satura izveidē, tiešā veidā tiek sniegta ietekme reģiona attīstībai:

- kāpināta sabiedrībai nozīmīgu vērtību un mantojuma piekļuve;
- dažādots tūrisma piedāvājums, vienlaikus attīstot infrastruktūru un pakalpojumu iespējas vietējai kopienai;
- prasmīgi iesaistot kultūras un dabas mantojumu ilgtspējīga tūrisma piedāvājumā, tiek kāpināta tā konkurētspēja ne tikai vietējā, bet arī eksporta tirgos. Tas netieši stiprina ārvalstu iedzīvotāju erudīciju par

Latvijas vēsturi ģeogrāfiju un plašāku apstākļu kontekstu, ļauj izklaidēt pavisam radītos stereotipus;

- veicināta saturīgas brīvā laika pavadīšanas iespēja vietējai sabiedrībai un uzlabota dzīves kvalitāte; radīta iespēja lepoties ar labiekārtotām vērtīgām vietām, aug vietējo pašapziņu;
- sniegta pastiprinājumu pilsētas un novadu zīmolvēstības stiprināšanai, iesaistot objektus ar lielu simbolisko vērtību. Novads vai pilsēta iegūst nozīmīgu vizītkarti;
- pieaug sabiedrības izpratne par kultūras un dabas mantojuma vērtību, tas veicina atbildīgāku kultūrpatēriņu, audzina gaumi;
- tiek radīti labās prakses piemēri citu vietu atdzimšanai, vēlmei savest kārtībā tuvāko apkārtni.
- Tiek sniegta emocionāls pacēlums Latgales attīstībai ar vairākiem nozīmīgiem ieguldījumiem un tiešiem pierādījumiem, kas Latvijas kontekstā ir svarīgi un var ļaut noticēt vēlmei atgriezties reģionā no galvaspilsētas, citām lielām pilsētām vai ārvalstīm.
- Aug pieprasījums pēc kvalitatīvas vēstures interpretācijas, lietišķa vēstures izpildījuma, veicināta nemateriālā kultūras mantojuma atdzimšana.

Šie rādītāji tiktu novērtēti indikatīvi, jo šobrīd nav veiktas sabiedriskās domas aptaujas, lai fiksētu noteiktu stāvokli pirms investīciju ieguldīšanas, kaut daudzos gadījumos tas samērā precīzi jau ir nojaušams. Šie punkti ļauj apzināties arī plašāku investīcijas nozīmi un vietu uzturētāju misiju plašākā mērogā.

Objekta ieejas maksas tiek plānota. Tomēr jāskaita tūrisma multiplikatora efekts, kas dod ekonomisku piensumu viesmīlības pakalpojumiem un tūrisma atbalstošajām nozarēm. Viena **ārvalstu tūrista vidējie izdevumi diennaktī** Latvijā 2015.gadā bija **66,3 eiro**. Latvijas iedzīvotāji tūrisma braucieniem (atpūtas, citi personiskie un darījumu braucieni) pa Latviju kopā 2015.gadā tērēja 291.8 miljonus eiro. Viena Latvijas ceļotāja vidējie diennakts izdevumi, braucot uz Lietuvu (ar vidējo uzturēšanās ilgumu - 2,1 nakts), ir **59,5 eiro**.¹⁴ Atšķiras nakšņotāju un viendienas ceļotāju tēriņi diennaktī. Kultūrai un atpūtai mājāsaimniecība vidēji Latvijā tērē ap 7% no sava budžeta. Vidēji mēnesī Latvijas mājāsaimniecības patēriņš kultūrai un atpūtai uz vienu cilvēku 2014.gadā bija **23.62 eiro**.

4.tbula. Galvenie tūrisma ietekmes ekonomiskie rādītāji Daugavpils novadā un Latgalē.

¹⁴ Centrālā statistikas pārvalde, 2016

Tūrisma ietekme - ekonomiskā vērtība

	GALAMĒRKIS: DIENVID-LATGALE (DAUGAVPILS NOVADS)	RĀDĪTĀJI
Nr.	Kritēriju atsauce #ETIS galvenie tūrisma ietekmes indikatori	
B.1	TŪRISMA PLŪSMAS APJOMS UN VĒRTĪBA GALAMĒRĶĪ	
B.1.1	Vidējais nakšņojumu skaits tūristu mītnēs mēnesī	~1600
B.1.2	Vidējais viendienas ceļotāju skaits mēnesī	7500 (gadā) / 625 (mēnesī) - Slutišķu sādžai
B.1.3	Tūrisma jomas relatīvais pieaugums galamērķa ekonomikā (% IKP)	~5%
B.1.4	Tūristu izdevumi (EUR) dienā	66,3 EUR (ārvalstu), 59,5 EUR (vietējie tūristi)
B.1.5	Viendienas ceļotāju izdevumi (EUR) dienā	23,62 eiro (vid. mēnesī kultūrpatēriņam uz 1 cilvēku)
B.2	TŪRISMA PAKALPOJUMU SNIEDZĒJU VEIKTSPĒJA	
B.2.1	Vidējais tūristu uzturēšanās ilgums (naktis)	1,7 naktis (ārvalstu tūristi), 1,5 naktis (LV tūristi)
B.2.2	Gultasvietu noslogotība tūristu mītnēs mēnesī un vidēji gadā	gadā ~20%, mēnesī svārstās no 5% līdz 65% atkarībā no sezonas
B.3	NODARBINĀTĪBAS APJOMS UN KVALITĀTE	
B.3.1	Cik liela daļa (%) no tieši tūrismā strādājošiem ir kopējā galamērķa nodarbinātībā	nav datu
B.3.2	Cik liela daļa darbavietu (%) tūrismā ir sezonālas	>50%
B.4	TŪRISMA PIEGĀDES KĒDE	
B.4.1	Proportcionāli (%) cik daudz pārtikas, dzērienu, preču un pakalpojumu, kas iekļauti tūrisma pakalpojumu sniedzēju piedāvājumā, ir vietējā reģiona izcelsmes	nav datu, taču lauku tūrisma mītnēs - izteikti lielākā daļa

Potenciālo investīciju atdeves ieguvumi raksturoti pēc Eiropā pieņemtās tūrisma ietekmes kritēriju vadlīnijām *European Tourism Indicator System Toolkit*,¹⁵ pielāgojot tos vietējiem apstākļiem un Slutišķu sādžas, Daugavpils novada situācijai. Daļa no kritērijiem (nakšņojumu rādītāji) nav tiešā veidā lokalizējami objekta tuvumā, bet patērētā laika ilgums sniegto pakalpojumu lietošanas laikā rada kopējo laika summu un nakšņošanas nepieciešamību galamērķī (D-Latgalē, Latgalē) plašāk.

Slutišķu sādžas pakalpojumu cenas eiro (2016)

Ieejas maksa

Ieejas biļete ekspozīcijas "Slutišķu vecticībnieku lauku sēta" apmeklējumam:

1.50 € - pieaugušajiem

1.00 € - mācību iestāžu audzēkņiem un senioriem

¹⁵ European Commission:

<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/15928/attachments/1/translations>

4.00 € - ģimenes bilete (maksimāli 2 pieaugušie un maksimāli 5 bērni līdz 18 gadiem)

Vienotā ieejas bilete Naujenes novadpētniecības muzeja un ekspozīcijas "Slutišķu vecticībnieku lauku sēta" apmeklējumam:

2.50 € - pieaugušajiem

1.50 € - mācību iestāžu audzēkņiem un senioriem

Pakalpojumi

Tematiskās ekskursijas dabas parkā „Daugavas loki” (gida pakalpojumi grupai): “Markovas izziņu taka”:

4.50 € (grupai līdz 10 cilvēkiem); 7.00 € (grupai no 11 līdz 35 cilvēkiem)

“Slutišķu vecticībnieku sādža”:

4.50 € (grupai līdz 10 cilvēkiem); 7.00 € (grupai no 11 līdz 35 cilvēkiem)

Maksas pakalpojumi dabas parka "Daugavas loki" teritorijā

Atpūtas laukuma "Latgales sēta" izmantošana (Slutišķos):

Grupām līdz 15 cilvēkiem:

1 h – 1.40 €, 2 h – 2.50 €, 2-6 h – 4.00 €, Diennakts – 8.00 €

Grupām no 16 līdz 30 cilvēkiem:

1 h – 2.00 €, 2 h – 5.00 €, 2-6 h – 8.00 €, Diennakts – 10.00 €

Telšu vietas:

1.50 € - vienvietīga telts, 2.00 € - divvietīga telts, 3.00 € - trīsvietīga vai lielāka telts vai kempers

Malka (40l maiss) - 2.50 €

III PAREDZĒTO RĪCĪBU DAĻA

3. Plānotās darbības rezultāti

3.1. Prioritārās plānotās darbības un atjaunojamā, pārbūvējamā vai jaunbūvējamā infrastruktūra

Problēmsituācija, kuru risina infrastruktūras attīstības projekts

Slutišķu vecticībnieku sādža ir īpaši vērtīga un simboliski nozīmīga Daugavpils novada un Daugavas loku dabas parka kultūras mantojuma sastāvdaļa. Tomēr tam piemīt līdz šim vēl pilnībā neizmantots attīstības potenciāls. Objekts ir veidots harmoniski iekļaujot to Daugavas senielejas ainavā, lai arī atsevišķas daļas – attiecībā uz ēkām un zemes apsaimniekošanu ir fragmentētas. Unikālā sādža ievērojama ar īpašo zemes lietojuma veida raksturu. Investējot kultūras mantojumā, tiek novērsta vienotās ainavas fragmentēšana. Taču arī pakāpeniska kompleksa saglabāšana, kā tas ir ticis īstenots līdz šim, sniedz nozīmīgu vērtību atdzimšanu un ļauj īstenot ar to saistīto attīstības potenciālu. Arhitektūras vērtības ir pakļautas nesaudzīgai vides ietekmei: saules, lietus, sniega, sala un vēja izraisītai erozijai un denudācijai. Jebkura kompleksa atjaunošana veicama saskaņoti ar kopējo ainavas kvalitāti, kas citādi var būt fragmentēta.

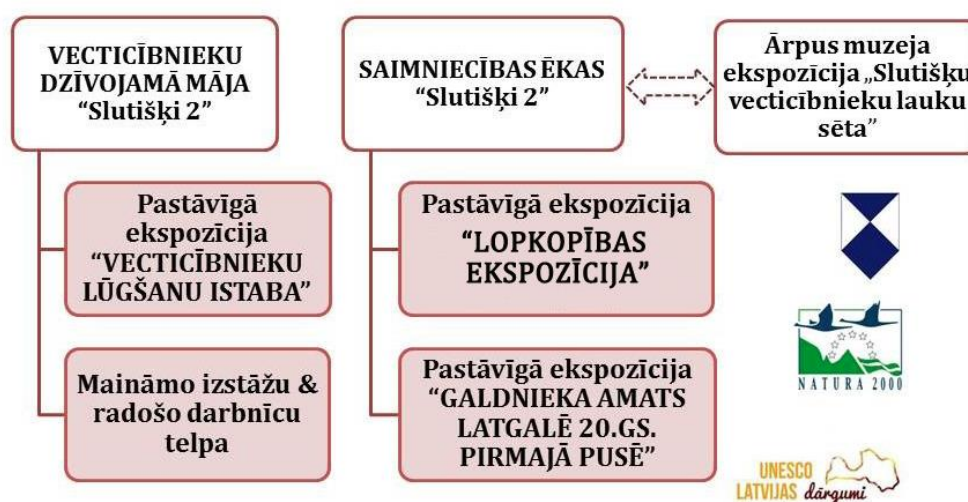
Atbilstošu telpu trūkums līdz šim nav devis iespēju izmantot pakalpojumu sniegšanas potenciālu un visaptverošāku mērķtiecīgu un nozīmīgu muzeja ekspozīciju veidošanu, kas ļautu uzņemt gan lielākas interesentu grupas, gan sniegtu piedāvājumu individuāliem apmeklētājiem. Jaunās infrastruktūras izveide nodrošinātu papildu pakalpojumus paredzētajā laikā, palielinot apmeklētāju uzturēšanās ilgumu Daugavas loku dabas parkā un Dienvidlatgales galamērķī, sekmējot tā ekonomisko attīstību.

Plānots veidot visaptverošu Vecticībnieku kultūras mantojuma centru, kas vienlaikus prezentē Daugavas senlejas ainavu harmonijā ar dabas vērtībām, vēsturiski veidojušos zemnieku apdzīvotību un saimniecisko dzīvi.

VECTICĪBNIEKU KULTŪRAS MANTOJUMA CENTRS

Naujenes Novadpētniecības muzeja filiāle

Saglabāt un interpretēt Dienvidlatgales vecticībnieku 19. gs. beigu - 20. gs. pirmās puses materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu.

16.attēls. Vecticībnieku kultūras mantojuma centra plānotā paplašināšanās

Plānotā centra darbību, tā satura interpretāciju paredzēts pilnībā virzīt pēc labas restaurācijas prakses un ICOMOS hartas un misijas principiem¹⁶

SAM 5.5.1. programmas ietvaros veicamās investīcijas Vecticībnieku kultūras mantojuma centra izveidei, radošajām darbnīcām un piekļuves uzlabošanai, kā arī Daugavas augšteces ainavas izcelšanai:

- 1) Slutišķu teritorijas kultūrvēsturiskā izpēte / inventarizācija;
- 2) Teritorija piekļuves uzlabošana un labiekārtošana;
- 3) Markovas pilskalna piekļuves labiekārtošana un informācijas interpretācija;

¹⁶ <http://www.icomos.org/en/charters-and-texts>

4) Lauku sētas "Slutišķi 2" atjaunošana;

5) Vecticībnieku kultūras mantojuma centra izveide un iekārtošana (ar vecticībnieku garīgās un materiālās kultūras ekspozīcijām, lūgšanu istabu, tradicionālo amatu prasmju apgūšanu – radošās darbnīcas);

6) Atpūtas vietas "Latgales sēta" labiekārtošana tematiski saistītiem brīvdabas publiskajiem pasākumiem;

7) Apmeklētāju centra / suvenīru tirdzniecības paviljona izbūve pie stāvvietas.

Pilnveidotās un jaunbūvētās infrastruktūras uzturēšana paredzēta ilgtermiņā (minimālais nosacījums – vismaz piecus gadus pēc projekta pabeigšanas). Tomēr šis ir labākais veids, kā sabiedrībai nozīmīgs mantojums tiek iekļauts publiskai piekļuvei.

Komplekss pamatojums saistībā ar plānotajiem pakalpojumiem

VECTICĪBNIEKU DZĪVOJAMĀ MĀJA "Slutišķi 2"

Vecticībnieku kultūras mantojuma centra sastāvdaļa, kuras mērķis ir parādīt tautas koka būvniecības prasmes un iepazīstināt ar vecticībnieku nemateriālo kultūras mantojumu, ievērojamiem novadniekiem un dzimtu stāstiem, kā arī radīt apmeklētājiem iespēju aktīvi līdzdarboties, īpaši jauniešiem – arī rosināt interesi par amatniecību kā vērtīgu profesionālo izvēli.

Pastāvīgā ekspozīcija "Vecticībnieku lūgšanu istaba"

Interpretēts 20.gs. sākuma – 20.gs. pirmās puses autentiskas lūgšanu istabas iekārtojums (atjaunots telpas interjers ar t.s. *Sarkano stūri*, vecticībnieku krāsni, un dažādiem sadzīves un reliģiskā kulta priekšmetiem).

Maināmo izstāžu un radošo darbnīcu telpa

Paredzēts veidot izstādes par dažādām tēmām, piemēram:

- ievērojami novadnieki
- dzimtu stāsti

Paralēli tā veidojama kā radošo darbnīcu un muzejpedagoģisko programmu norises vieta. Tā iekļauj bibliotēku ar vecticībnieku garīgo literatūru un pētījumiem par vecticībniekiem.

Muzeja darbinieku darba vieta, kulināra mantojuma telpa. Atjaunotajā dzīvojamā mājā plānots ierīkot Muzeja darbinieku darba vieta (muzeja biļešu pārdošanai, audiogidu nomai, suvenīru un tūrisma informācijas izplatīšanai), kā arī darbinieka darba vietas).

SAIMNIECĪBAS ĒKAS "Slutišķi 2"

Vecticībnieku kultūras mantojuma centra sastāvdaļa, kuras mērķis ir parādīt tautas koka būvniecības prasmes un iepazīstināt ar Dienvidlatgales vecticībnieku amata prasmēm - galdnieka amatu, kā arī tradicionālo nodarbošanos lauku sētā- lokkopību.. Vienu no saimniecības ēkas daļām – šķūni – paredzēts pielāgot pastāvīgo ekspozīciju vajadzībām.

Pastāvīgā ekspozīcija "Galdnieka amats Latgalē 20.gs. pirmajā pusē"

Ekspozīcija iepazīstina ar galdnieka amatu, darbarīkiem, kokapstrādes procesu un sadzīves priekšmetiem un galdnieku radītām būvdetaļām (logu apmaļu apdare, vecas durvis u.c.) Ekspozīcijā paredzēta līdzdarbošanās iespēja pieaugušajiem – kā atjaunot vai restaurēt koka māju autentiskās detaļas, kā arī bērniem un jauniešiem veidot guļbūvju ēku maketus.

Otru saimniecības ēkas daļu – kūti – paredzēts saglabāt un atjaunot iekārtojot ar lopkopību saistītu pastāvīgo ekspozīciju.

Paralēli aktualitāte saistīta ar Slutišķu sādžas un Markovas pilskalna dabas takas kā savstarpēji papildinošas tūristu piesaistes veidošanu un apmeklētāju kvalitatīva pieredzējuma nodrošināšanu vienotajā ainavā. Plānotās darbības:

3.2. Attīstāmie pakalpojumi

Slutišķu sādža Augšdaugavā līdzās Markovas pilskalnam saskanīgi iekļaujas Daugavas loku simboliskajā ainavā kā *UNESCO* nacionālais dārgums. Vietas arhitektoniskais veidols saglabāties no 19. gadsimta beigām - 20. gadsimta sākuma. Vecticībnieku kultūras mantojuma centrs veidojams kā visaptverošs vecticībnieku un latgaļu līdzaspastāvēšanas un mijiedarbības paraugs, kurā caur dzīvesveida īpatnībām atspoguļojas Latgales slāvu ieceļotāju tautas sadzīves un kultūras tradīcijas. Daugavas senieleja šajā posmā ir kā dabiska skatuve plašākiem publiskiem pasākumiem – viens no kuriem - ikgadējais tautas mākslas festivāls “Augšdaugava”.

Vecticībnieku kultūras mantojuma centrs idejiski pārstāv tēmu kā vienotu kopumu visas Latgales mērogā. Vienaļpus tas ir apmeklētāju funkcionālais centrs, kas veido loģisku viduspunktu ar nepieciešamību pēc pakalpojumiem ik gadus vairākiem tūkstošiem Daugavas loku velo tūristu, laivotāju un ceļotāju starp Daugavpili un Krāslavu. Vietas unikalitāte ļauj kompakti iepazīstināt ar Daugavas senlejas vienoto dabas un kultūras mantojumu un kalpot kā pulcēšanās vieta tematiski iederīgiem publiskajiem pasākumiem.

Šobrīd pastāv seši pakalpojumi (1 pašvadīta ekskursija; 1 organizēta ekskursija gida pavadībā muzeja ekspozīcijā un dabas takā, 1 kompleksā biļete 2 muzejiem, 1 tematiski publiskie pasākumi, 1 atpūtas laukuma “Latgales sēta” noma, 1 telts un ugunskura vietas noma). Turpmāk pēc investīciju ieguldīšanas tiktu nodrošināti 9 pakalpojumi (5 pilnveidoti pakalpojumi (jau esošie) un 4 jauni – vecticībnieku kultūras mantojuma centrs, radošās darbnīcas, jauna atpūtas vieta ar ainavas skatu perspektīvu, suvenīru tirdzniecība – apmeklētāju informācijas punkts).

Pilnveidojot jau visus esošos pakalpojumus, tiek veidots jauns ietvars – vecticībnieku kultūras mantojuma centrs, piešķirot plašāku nozīmi ēkām, ekspozīcijai un āra ainavai, kā vienotam kopumam un pārdomātai tā prezentēšanai. To pastiprina ar apmeklētāju līdziesaistīšanu veidotas radošās darbnīcas, kas izmanto pakalpojuma dizaina pieeju un spēļu teoriju amatniecības prasmju asprātīgai apgūšanai.

Vienlaikus tiek veidots funkcionālais apmeklētāju “centrs” suvenīru tirdzniecībai un pakalpojumu veicināšanai.

Centrs pieejams 109 dienas gadā, bet pārējā laikā pēc pieprasījuma. No 1.maija līdz 30.septembrim no trešdienas līdz svētdienai no plkst. 10:00- 19:00,

pirmdienā, otrdienā – brīvdienā. Pārējā gada laikā pēc pieprasījuma, iepriekš saskaņojot.

No visiem astoņiem Daugavas lokiem šī ir publiski pieklūstamākā vieta ar visiem transporta veidiem, ieskaitot autobusu, mašīnu, velo, riteni un zirgu. Esošā pieejamību nodrošinošā infrastruktūra ir labiekārtojama, iekļaujot vidē iederīgas pakalpojumu sniegšanas vietas, kas palīdz gūt vērtīgāku vietas pieredzējumu un atklāt vienu no nacionāla mēroga simboliskajām ainavām.

Latvijas tūrisma attīstības ilgtermiņa politiskajā dokumentā Daugavas loki iekļauti starp valsts vadošajiem tūrisma galamērķiem ar paaugstinātu eksportspēju, kas aktīvi tiek pozicionēts kā viens no Latgales reģiona zīmoliem un ir starptautiski skaļāk daudzmināms ar atpazīstamo *UNESCO* vārdu. Vienlaikus Tā ir Natura 2000 teritorija ar izcilām dabas vērtībām, īpaši izceļot botāniskās vērtības, kas harmoniski iekļaujas tradicionālā dzīves veida saglabātajā ainavā.

Ar Daugavas lokiem saistās Latvijas kultūras kanonā iekļautais grafiskais dizains 10 latu papīra naudaszīmei “likteņupe Daugava”, kas atsaucās uz mūsu tautas un kultūras vēsturei simboliskiem etapiem. Slutišķu viduslaiku kapsēta interpretē kapu kopšanas tradīciju kas iezīmē laiku starp mūsdienu kapusvētkiem un seno baltu cilšu apbedīšanas tradīcijām. Virkne kanonā iekļauto tautas tradīciju tiek koptas ikgadējais tautas mākslas festivālā “Augšdaugava”, paredzēts pozicionēt vēl precīzāk saiknē ar to.

Viena no Slutišķu tēmām cieši saistīta ar plašajiem nacionālajiem protestiem pret Daugavpils HES būvniecību, kas iznīcinātu daļu no Latvijai vērtīgās simboliskās ainavas. Tas bija viens no impulsiem, kas pamodināja nacionālās atmodas dziņas – tam tiks veltīta īpaša uzmanība valsts simtgades svinību laikā. Šobrīd Slutišķos uzstādītais vides objekts neļauj apjaust šo tolaik svarīgo un rituālo darbību patiesos mērogus un nozīmi valstiskuma stiprināšanā.

Mazāk līdz šim zināms fakts par Slutišķiem un kopumā arī Latgales vēsturē ir “zaldātu arāju apmetnes” fakts, ko būtu svarīgi apspēlēt, uzsverot zemes apsaimniekošanas vēsturi. 19. gs. sākumā Krievijas impērijas guberņās tika veidotas Vitebskas guberņas Dinaburgas apriņķī 1928. gadā uz Plātera zemes tika izveidota militārā kolonija – zaldātu arāju apgabals, kas aptvēra teritoriju Dinaburga – Višķi – Grāveri – Lipiņišķi, tai skaitā iekļaujot arī Slutišķu sādžu (11 folvarki). Pēc padomnieka Siņavina ziņojuma, 1845. gadā Dinaburgas apriņķa zaldātu arāju apgabalā dzīvoja 13 tūkstoši.

Visu pakalpojumu veidošanā ņemami vērā Tūrisma attīstības pamatnostādņēs definētie konkurētspējīga tūrisma pakalpojuma veidošanas principi.

3.3. Telpu noslogojuma prognoze un apmeklējumu skaits

Sasniedzamo rezultātīvo rādītāju izaugsme nav visbūtiskākā kvantitatīvi, jo muzeja kapacitāte, sādžas novietojums īpaši aizsargājamā dabas teritorijā nepieļauj lielu kvantitāti (īpaši saudzīgi pavasara un vasaras sākuma mēnešos: augu ziedēšanas, putnu ligzdošanas laikā). Galvenais mērķis ir sasniegt optimāli lielu apmeklētāju skaitu (~7500, maks. 10000), kas izklaidēta vienmērīgāk gada garumā. Mērķis ir pieredzējuma kvalitāte un apmeklētāju skaita noturēšana –

vienmērīga pieauguma panākšana un ekonomisks izdevīgums vienas darbavietas uzturēšanai plašāk apmeklētās tūrisma sezonas laikā.

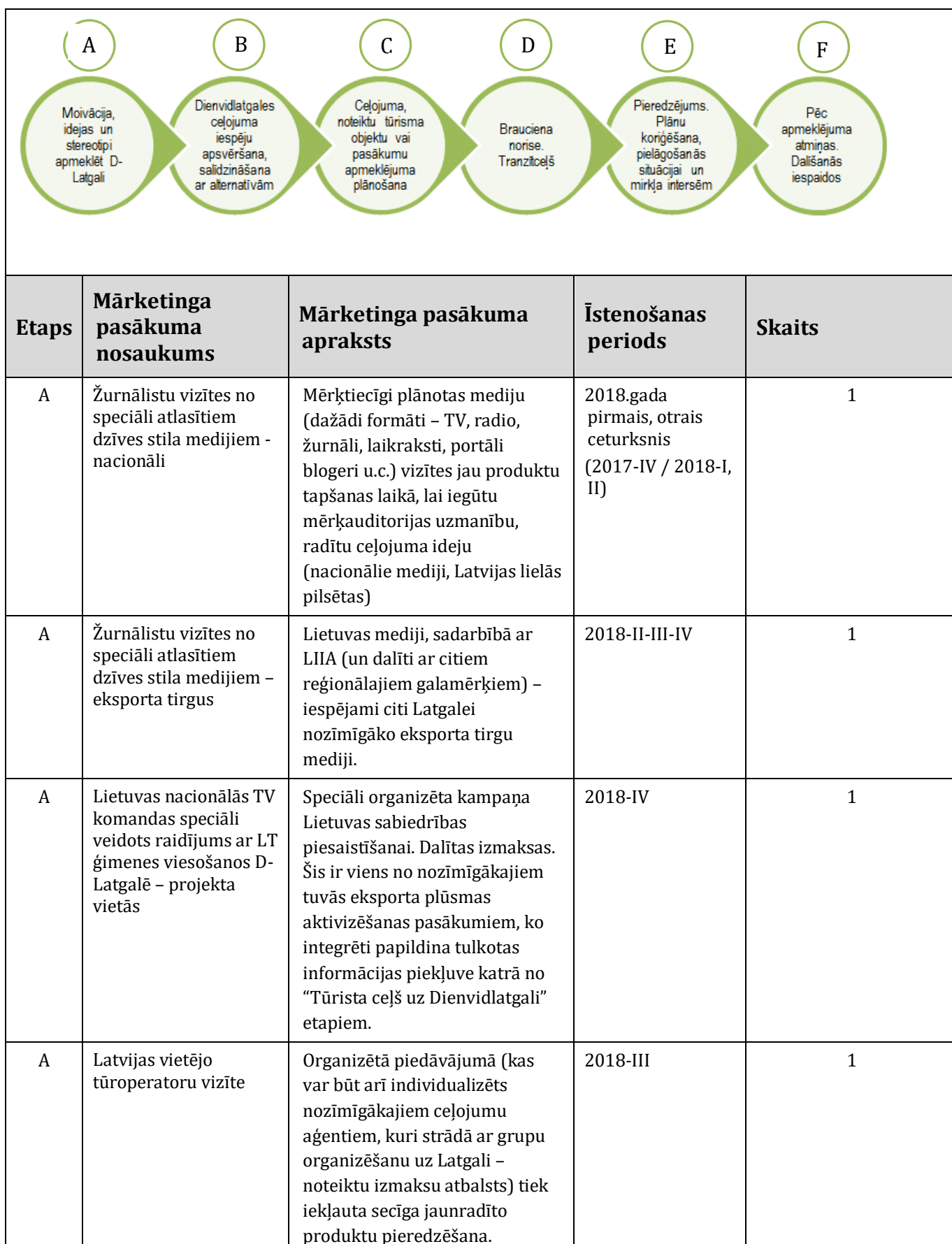
5.tabula. Prognozētais apmeklējumu skaits Slutišķu sādžā

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
318	6000	6200	6500	6000	6700	7000	7200	7500

3.4. Plānotie tirgvedības un publicitātes pasākumi

Slutišķu sādžas Daugavas lokos publicitātes un mārketinga aktivitātes pakalpojumu pārdošanas veicināšanai ir cieši saistītas ar vienoto ārējās komunikācijas stratēģiju Māras un Daugavas ceļa vienojošajam piedāvājumam: “Rīteiropas vērtības”. Kopīgas mārketinga aktivitātes tiek plānotas pēc stratēģiski izvēlētās potenciālo ceļotāju – apmeklētāju mērķgrupas lēmumu pieņemšanas un pakalpojuma saskarsmes punktu visaptverošas pieejas, kas iekļaujas integrētajā mārketinga komunikācijā: **TŪRISTA CEĻŠ UZ DIENVIDLATGALI**

Tas ļauj katrā no etapiem saprast iedarbīgāko mārketinga komunikācijas līdzekli. Šī sadaļa ir ļoti svarīga, lai sasniegtu apmeklējumu skaita pieaugumu. Šobrīd kopīgajā stratēģijā plānotas nozīmīgākās kopīgās mārketinga aktivitātes – pakārtoti katram etapam. Taču noteikti tās tiks papildinātas, ņemot vērā iesaistītās puses un to integrēto mārketinga komunikācijas sistēmu iespējas. Tiek ievēroti precīzas komunikācijas labas prakses principi, izceļot investīciju finansēšanas avotu, sadarbības partnerus u.c. Tiks izmantoti vēl citi izdevīgi komunikācijas instrumenti, taču vienmēr atskaites punkts ir konversijas likme – cik liela atdeve instrumentam ir no uzmanības pievēršanas līdz reālai ceļošanai un kāda ir reālo apmeklētāju proporcija pret ieguldītajiem resursiem.

		Sagatavotas idejas ceļojuma pozicionēšanai kopējā konkrētā tūroperatora piedāvājumā.		
A	Ārvalstu tūroperatoru vizīte	Organizētā piedāvājumā (kas var būt arī individualizēts nozīmīgākajiem ceļojumu aģentiem Lietuvā, kuri strādā ar grupu organizēšanu uz Latgali – noteiktu izmaksu atbalsts) tiek iekļauta secīga jaunradīto produktu pieredzēšana. Sagatavotas idejas ceļojuma pozicionēšanai kopējā konkrētā tūroperatora piedāvājumā.	2019-I, II	1
ABC	Preses relīzes pašvaldības resursos	Lai informētu vietējo sabiedrību par notiekošo ikviena nozīmīgākā etapa laikā. Gan uzsākot darbību, gan ziņojot par progresu un iespējām, gan atklājot.	regulāri	3
A	Vietējo mediju raksti	Lai pasniegtu informāciju atšķirīgi un saistošāk, izmantotu iespēju pievērst uzmanību, piesaistīt publiku arī no blakus novadiem	2018-II-III-IV	2
ABC	Vietēja un starptautiska mēroga pasākumu organizēšana. "Augšdaugava" pasākuma popularizēšana	Palīdz ziņai pievērst plašāku sabiedrības uzmanību, iespēja iesaistīt vairāk ieinteresētās puses sadarbībā, lielākas apmeklētāju plūsmas piesaiste	Atbilstoši saskaņotam pasākumu norises plānam un folkloras ievirzes svētkiem kontekstā ar gadskārtu ritmu (Saules kalendāru)	5 ik gadu
ABC	Dalība tūrisma izstādē	<i>Balttour</i> vienoti ar citām Latgales pašvaldībām -vietējam un Baltijas profesionāļu tirgum. Sadarbības stiprināšanai, jaunu kontaktu iegūšanai. Arī Rīgas un apkārtnes ceļotāju ieinteresēšanai.	2018-I, 2019-I	2
ABF	Sociālo mediju iesaiste	Pašvaldības PR speciālista, Daugavpils TIC vai muzeja speciālista uzturēta saziņa integrētajos sociālo mediju kontos (<i>Facebook, Instagram, Twitter</i> u.c.). Ar vizuāli saistošiem jaunumu vēstījumiem, aktīvu reaģēšanu	regulāri	regulāri

		uz citu radītiem saistītiem vēstījumiem, dialogu ar lojāliem, (konfliktējošiem) vai potenciāliem apmeklētājiem.		
AB	Ielūgumi uz atklāšanas pasākumiem, nozīmīgiem notikumiem sabiedrībā populārām personām	Lai piesaistītu lielāku mediju uzmanību, vienlaikus iedrošinātu "mājas-sēdētājus" ceļot, izlemt apmeklēt konkrētās vietas sabiedrībā populāru cilvēku uzaicināšana ir nozīmīgs tirgvedības instruments. Īpaši veicinot arī viņu vēlmi popularizēt savos sociālajos medijos, iekļūt viņu draugu lokos ar informāciju.	2018-IV	2
BC	<i>Latvia.travel</i> nacionālā tīmekļa vietne	Integrēta informācijas papildināšana sadarbībā ar pašvaldību TIC, Latgales tūrisma asociāciju par katru no jaunradītajiem pakalpojumiem	regulāri	1
BC	<i>Vienota Dienvidlatgales tūrisma vietnes izveide un uzturēšana</i>	Šis ir nozīmīgs pasākums vienota galamērķa iezīmēšanai, kas funkcionāli pastāv, lai arī Latgale vienmēr pieteikta kā vienots galamērķis. Saistībā ar Latgales tūrisma asociāciju "Ezerzeme" šis būtu plašāk apspriežams jautājums un tam nevar paredzēt šeit konkrētu īstenošanu šobrīd. Alternatīva ir uzturēt daudz spēcīgāku un kopīgi virzītu Latgales tūrisma galamērķa tīmekļa vietni – kā aktuālāko un plašāk atpazīstamo bāzes vietni.	2019	1
B	SEO digitālā mārketinga pasākumi	Katrai pašvaldībai esošajos digitālajos resursos tiek monitorēta un pastiprināta mērķtiecīga 4-soļu SEO optimizēšanas sistēma, lai vieglāk būtu atrast meklētājprogrammās, precīzāki raksturvārdi u.c.	2018-II	1
BC	Daugavpils novada tematiskā digitālās tūrisma vietne www.daugavpils-novads.lv un Daugavpils pilsētas	Esošās digitālās tūrisma sadaļas pašvaldību tīmekļa vietnē <i>aktualizēšana</i> , kas darbojas kā esošā populārākā tūrisma informācijas bāzes vieta. Tiek paredzēta lielāka savstarpēju	regulāri	1

	tūrisma vietnes aktualizēšana	saišu iekļaušana, plašāka saišu iekļaušana ar citām populārām lapām. Sava medija priekšrocības. Svarīga SEO un tīklveida saišu nodrošināšana.		
C	Latgales reģiona tūrisma vietne latgale.travel	Reģiona tūrisma tīmekļa vietne, kas integrēti papildina pārējos veicināšanas materiālus, pieļauj iespēju plašāk komunicēt ar auditoriju.	regulāri	1
BCDE	Tūrisma drukātie materiāli – Dienvid-Latgales zīmolphošūra	Nozīmīgākais drukātais vienotais materiāls, kas sniegtu jauno produktu idejas integrēti ar jau esošajām iespējām. Papildinoši galvenajai bāzes vietnei digitāli. Plašākai mērķgrupas sasniegšanai. Jebkuriem drukātajiem materiāliem lielāka ietekme	2019	1
CDE	Iekļaušanās vienotajos Latgales tūrisma drukātajos materiālos	Lai jaunradītie produkti precīzāk tiktu savienoti ar jau esošo galamērķa sistēmu un tirgvedības komunikāciju, izmantojot esošo iestrādņu spēku	Regulāri, atbilstoši katra materiāla paredzētajam plānam. Vairāk gada pirmajā ceturksnī	vismaz 5
CDE	Jaunradīto produktu reklāmlapa	Jaunradīto produktu izcelšanai, uzmanības pievēršanai – daļēji ar ideju un emocionālu iesaisti, lai izraisītu vēlmi apmeklēt, daļēji informatīvi un darbīgi. Daļēji strādā uz vietas, bet izmantojot arī Latvijas TIC tīklu, naktsmītņu tīklu, DUS – informācijai jābūt pieejamai plašāk u.c.	2018-IV, 2019-I	1
D	Informatīvais stends pie Latgales robežas	Tie ir jau eksistējoši stendi, ko savulaik veidoja TAVA reģionālā tūrisma veicināšanas ietvaros. Mainot vai papildinot informāciju, tā tiek aktualizēta ar šo jauno vietu iekļaušanu.	atbilstoši situācijai	1
E	Informatīvais stends galamērķī	Šie stendi jau pastāv pie stāvlaukuma un pamatā apvieno vietas tūrisma iespējas. Tiklīdz tie tiks mainīti – informāciju paredzēts aktualizēt. Gaumīgs un informatīvi viegli uztverams, vajadzīgs stends, otrs pie ēkas	2019 – pēc produkta ieviešanas	2

		apkārtnes un ainavas interpretēšanai		
E	Projekta noteiktā informācija par finansējuma avotu (plāksne)	Jaunradītājā pakalpojuma vietā, objektos, kur veiktas investīcijas tiek skaidri norādīts finansējuma avots, ievērojot projekta sabiedrības informēšanas un komunikācijas vadlīnijas – visa pārējā nepieciešamā informācija.	2017-visu projekta ieviešanas un uzraudzības periodu (5 gadus pēc ieviešanas)	1 komplekts
E	Ceļmalas norādēs zīmes uz jaunradītajiem objektiem	Jau uz vietas nonākušo apmeklētāju vadīšanai, plūsmas virzīšanai. Publiskajiem pasākumiem tas ietver arī mobilās pagaidu norādes. Norādes vienlaikus iekļaujas kā elements vienotajā pilsētvides dizaina stilā.	2019 – pēc produkta ieviešanas	4
DE	Navigatoriem pielāgota kartogrāfiskā informācija	Precizējot ar galvenajiem navigācijas platformu uzturētājiem (<i>Balticmaps, Waze, GoogleMaps</i>) nosaukumus, adreses, papildinot ar foto informāciju u.c. – vieglākai atrašanai, precīzākai navigācijai, maršruta plānošanai	2019 – pēc produkta ieviešanas	1
DE	<i>Latvia.travel</i> mobilā lietotne	Papildinot, uzturot digitālajā vietnē ievietoto informāciju arī pielāgojamu mobilajai lietotnei uz vietas, popularizējot tās iespējas (integrēti ar citām vietām, pakalpojumiem reģionā)	2019 – pēc produkta ieviešanas	1
F	TIC, pašvaldības muzeju informatīvā darbība	Apmeklētāju apkalpošana, informēšana, tematiski saistīto vietu rekomendēšana, muzeja piedāvātās organizētās ekskursijas	Regulāri, saistīti ar objektu darba laikiem	1
F	Sociālo tīklu monitoringa programmas	Mirkļbirku un raksturvārdu meklēšanai, tālākā dialoga uzturēšanai caur sociālajiem tīkliem (TIC funkcija)	Regulāri – pēc produktu ieviešanas – no pirmajiem klientu pieredzējumiem un atgriezeniskās saiknes	Regulāra darbība, atbilstoši situācijai. Prasa cilvēkresursu iesaisti.

3.5. Riska izvērtējums infrastruktūras attīstības projekta īstenošanā un riska mazināšanas pasākumi

Projekta risku izvērtējums					
Nr.	Risks	Riska apraksts	Riska ietekme	Iestāšanas varbūtība	Riska novēršanas/ mazināšanas pasākumi
1.	Finanšu	Slutišķu sādžas atjaunošanas un labiekārtošanas projekta īstenošanas laikā tiek identificēti neparedzēti papildus darbi	Augsta	Vidēja	Regulāras konsultācijas ar pašvaldības Juridisko un finanšu nodaļu, pašvaldības budžeta pārskatīšana gadījumā, ja būs nepieciešams nodrošināt papildus finansējumu.
2.	Īstenošanas	Iespējamās problēmas (aizkavēšanās, pārsūdzības, izmaiņu nepieciešamība u.c. iepirkuma procedūru īstenošanā)	Augsta	Zema	Izstrādājot iepirkuma dokumentāciju, tika ņemta vērā pieredze no iepriekš realizētām iepirkuma procedūrām, kvalificēti speciālisti iepirkuma komisijā un pašvaldības iepirkuma nodaļā
3.	Rezultātu un uzraudzības rādītāju sasniegšanas	Kvalificētu speciālistu ierobežota pieejamība, it īpaši būvniecībā	Augsta	Zema	Līgumā par būvdarbu īstenošanu, paredzēt sankcijas par nekvalitatīvu darbu izpildi, nosakot garantijas termiņu un garantijas laika garantiju, kurā izpildītājs novērš nekvalitatīvi veiktos darbus, augstas kvalifikācijas būvuzrauga un autoruzrauga piesaiste.
4.	Projekta vadības	Līgumsaistību neievērošana no komersanta- būvdarbu veicēja puses. (termiņi vai būvdarbu kvalitāte)	Augsta	Vidēja	Projekta īstenošanā tiks piesaistīts kvalificēts būvuzraugs un autoruzraugs, lai nodrošinātu pārbūves darbu kvalitāti. Līgumā par darbu veikšanu tiks paredzēti līgumsodi par darbu savlaicīgu neuzsākšanu un nobeigšanas termiņu kavējumiem.
5	Projekta vadības	Izmaiņas projekta vadības personālā projekta realizācijas laikā	Vidēja	Vidēja	Projekta vadības personāla motivācijas pasākumi, komandas darbs projekta realizācijā. Regulāri ziņojumi par projekta gaitu projekta Vadības komitejā, projekta tehniskās, grāmatvedības un ekonomiskās dokumentācijas pārraudzība no nodaļu vadītāju puses, līdz ar to nodrošinot profesionālas konsultācijas jaunajiem darbiniekiem nepieciešamības gadījumā.

IV STRATĒGIJAS MONITORINGS UN ILGTSPĒJA

4.1. Monitoringa rādītāji

Precīzai Slutišķu sādžas apmeklētāju plūsmas uzskaitē tiek izmantotas ieejas biļetes organizētām ekskursijām un esošā Naujenes Novadpētniecības muzeja uzskaitē - vērtējums. Tomēr tas objektīvi parāda tikai organizēto tūrisma plūsmas daļu – tie kuri iepriekš piesakās vai pērk konkrētus pakalpojumus. Otrā daļa ir individuālie tūristi, kuri pašvadītā veidā individuāli iepazīst vietu. Tādēļ apmeklētāju plūsmas precīzākai mērīšanai (tostarp ārpus muzeja darba laika, ieskaitot līdzās esošo dabas taku un stāvlaukumu u.c.) iespējams pielietot automatizētos elektroniskos apmeklētāju skaitītājus¹⁷

Valsts tūrisma attīstības stratēģiskie dokumenti¹⁸ nosaka šādus sasniedzamos politikas rezultātīvos rādītājus:

- ārvalstu vairākdienu ceļotāju skaita pieaugums;
- vidējās noslodzes (gultas vietu noslogojums) palielināšanās tūristu izmitināšanas mītnēs ārpus noslogotākās vasaras sezonas (izņemot jūniju-augustu);
- viena ārvalstu vairākdienu ceļotāja vidējo izdevumu pieaugums diennaktī;
- ārvalstu vairākdienu ceļotāju kopējo izdevumu pieaugums gadā.

Daugavpils novada tūrisma eksporta pakalpojumu īpatsvars nepārsniedz 15%. Tāpēc citi papildus monitorējamie rādītāji ir:

- kopējais apmeklējumu skaits tūristu piesaistēs (pasākumos un objektos);
- apmeklētāju kvalitatīvi pavadītā laika pieaugums tūristu piesaistēs un galamērķī kopumā;
- apmierinātība ar tūrisma pakalpojumu kvalitāti (t.sk. dati no booking.com par tūristu mītnu kvalitāti u.c.), ko var aprēķināt pēc NPS indeksa (veicot regulāras viesu aptaujas) vai arī monitorējot lielākās tūristu mītnu pasūtīšanas platformas (*Booking.com*, *HRS.de* u.c.) – tūrisma pakalpojumu saņēmēju atsauksmes.

4.2. Plānotās attīstības ilgtspējas pamatojums

Nepārtraukti kopš Daugavpils novada pašvaldības izveides, izmantojot pieejamos resursus, norisinājusies stratēģiska šīs vietas attīstības pārvaldīšana, īstenojot vairākus jau iepriekš minētos nepieciešamos projektus: gan par pašvaldības budžeta līdzekļiem, gan piesaistot ārējo finansējumus.

Piedaloties projektu īstenošanā, pašvaldība uzņemas saistības pilnveidotās vai jaunbūvētās infrastruktūras uzturēšanai vismaz piecus gadus pēc projekta pabeigšanas. Tomēr līdzīgi kā Slutišķu sādža nemainīgi ir pastāvējusi gadsimtiem,

¹⁷ Chambers Electronics Radio Beam RBXC skaitītājs <http://www.chambers-electronics.com/bicycle-counter-rb/> vai V-Count 3D+ <http://v-count.com/products/v-count-3d/>

¹⁸ Latvijas Tūrisma attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam

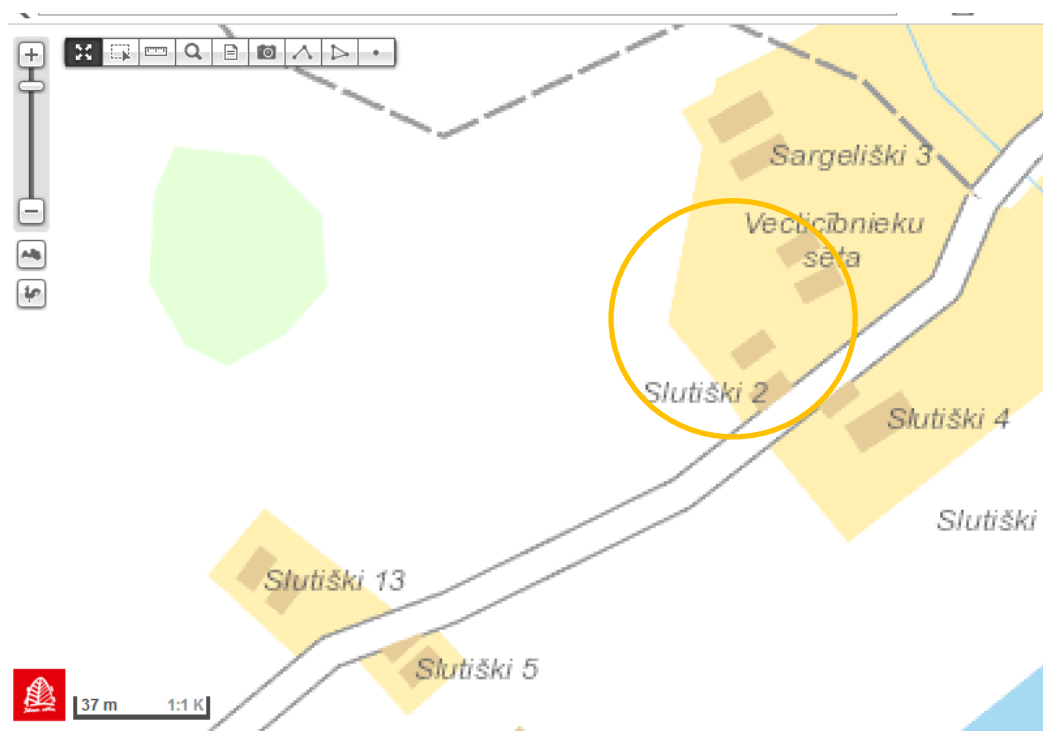
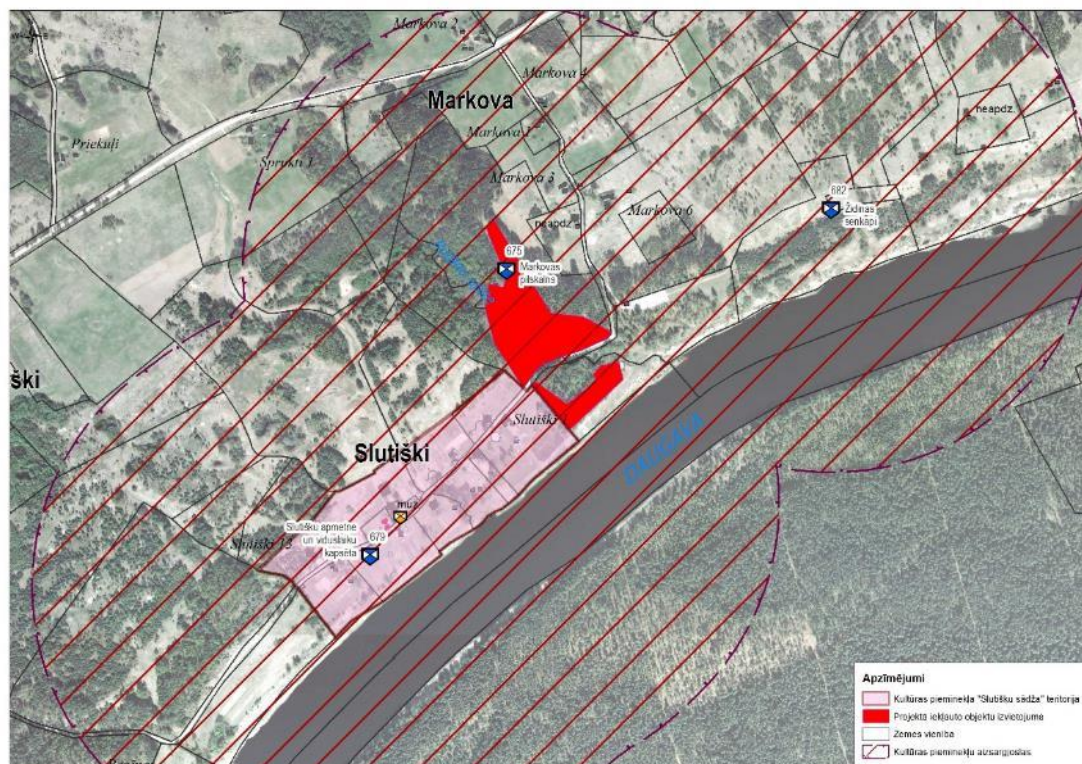
tās vērtībām jā saglabājas ilgtermiņā. Tālākā perspektīvā būtu jā kāpina sadarbība arī ar apkārtējo iedzīvotāju kopienu, noteiktiem privātās-publiskās partnerības risinājumiem, pārdomāti – lai šī vieta saglabātu lielāko sabiedrisko labumu, nodrošinot ilgtspējīgu tās uzturēšanu.

Projekta gaitā tiks iegūti ilglaicīgi rezultāti, kuru uzturēšana būs nepieciešama ilgtermiņā pēc projekta finansējuma beigām. Regulāri pašvaldības ieguldījumi izveidotās infrastruktūras uzturēšanā nodrošināšana un garantē tās ilgtspēju. Daugavpils novada pašvaldība saskaņā ar 19.05.1994. likumu "Par pašvaldībām" 21. panta pirmās daļas 8.punktu, kas nosaka, ka pašvaldībai likumā noteiktā kārtībā ir pienākums izstrādāt pašvaldības teritorijas attīstības programmu un 15. panta pirmās daļas 5.punktu, kas nosaka, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir **rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu** un tautas jaunrades attīstību, sniedzot organizatorisku un finansiālu palīdzību kultūras iestādēm un pasākumiem, kā arī **atbalstot kultūras pieminekļu saglabāšanu**, katru gadu atvēlot šiem darbiem daļu pašvaldības budžeta.

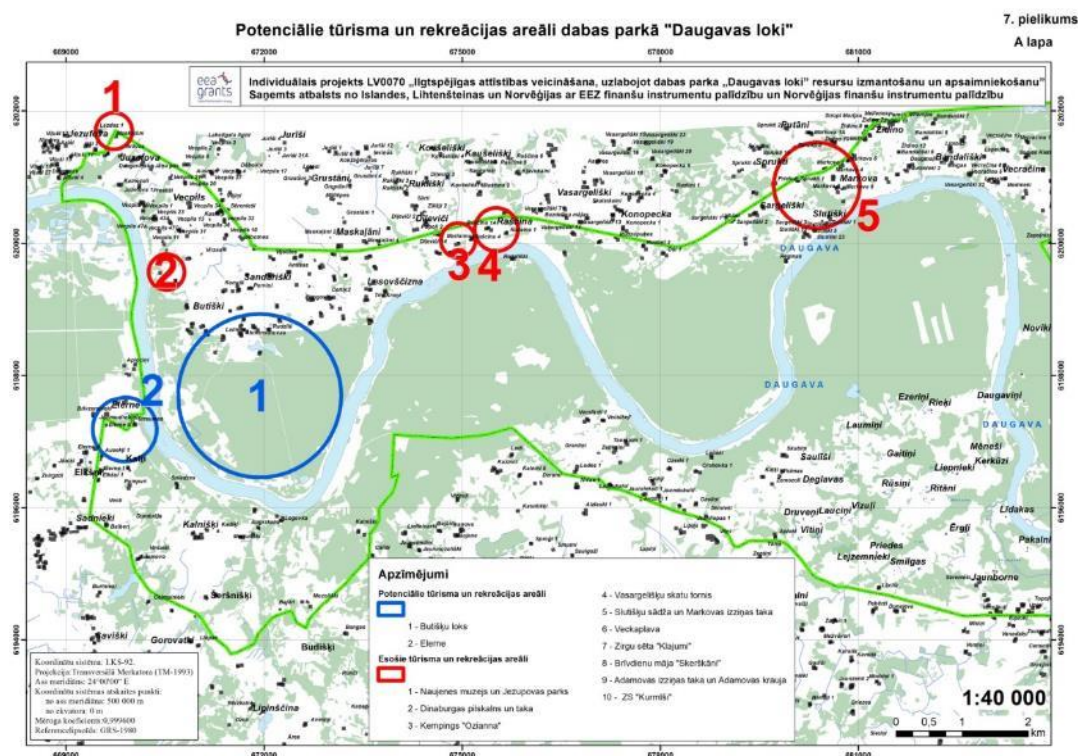
Saskaņā ar plānoto iepirkuma dokumentāciju, būvdarbu veicējam būs paredzēts veikto darbu garantijas termiņš 5 gadi. Tas nozīmē, ka būvdarbu veicējs šai periodā uzņemas atbildību par veikto darbu kvalitāti un garantijas periodā par saviem līdzekļiem novērš identificētos trūkumus, regulāri uzraugot ieguldījumu kvalitāti pašvaldībai piederošajā nekustamajā īpašumā.

PIELIKUMI

1. pielikums. Slutišķu sādžas kompleksa objektu izvietojums

2.pielikums. Daugavas lokos plānotie tūrisma un rekreācijas areāli

Slutišķu sādža (Nr.5) kā lielākais plānotais potenciālais tūrisma un rekreācijas areāls 2012.gada izstrādātajā "Daugavas loki" ilgtspējīgas attīstības projektā.

3.pielikums. Paskaidrojums Slutišķu sādžas Vecticībnieku kultūras mantojuma centra izveides pamatbudžeta ieņēmumu un izdevumu tāmei

Aprēķins ar 3 speciālistiem un 1 tehn. darbinieku.

Plānotie ieņēmumi pirmajā pilnajā darbības gadā pēc investīciju ieguldīšanas

EKK kodi	Paskaidrojums un aprēķins	Summa	Plāns (EUR)
	IEŅĒMUMI KOPĀ:		
	Ekspozīciju un izstāžu apmeklējums – ieejas biļetes		
	<i>5000 apmeklētāji x vidēji 2,00 EUR</i>	10 000	
	Maksas pakalpojumi		
	<i>Tematisko ekskursiju vadīšana 150 x 7 eur</i>	1050	
	<i>Telpu īre pasākumiem</i>	150	
	<i>Suvenīru tirdzniecība</i>	700	
	IEŅĒMUMI KOPĀ	11 900	

Plānotie izdevumi pirmajā pilnajā darbības gadā pēc investīciju ieguldīšanas

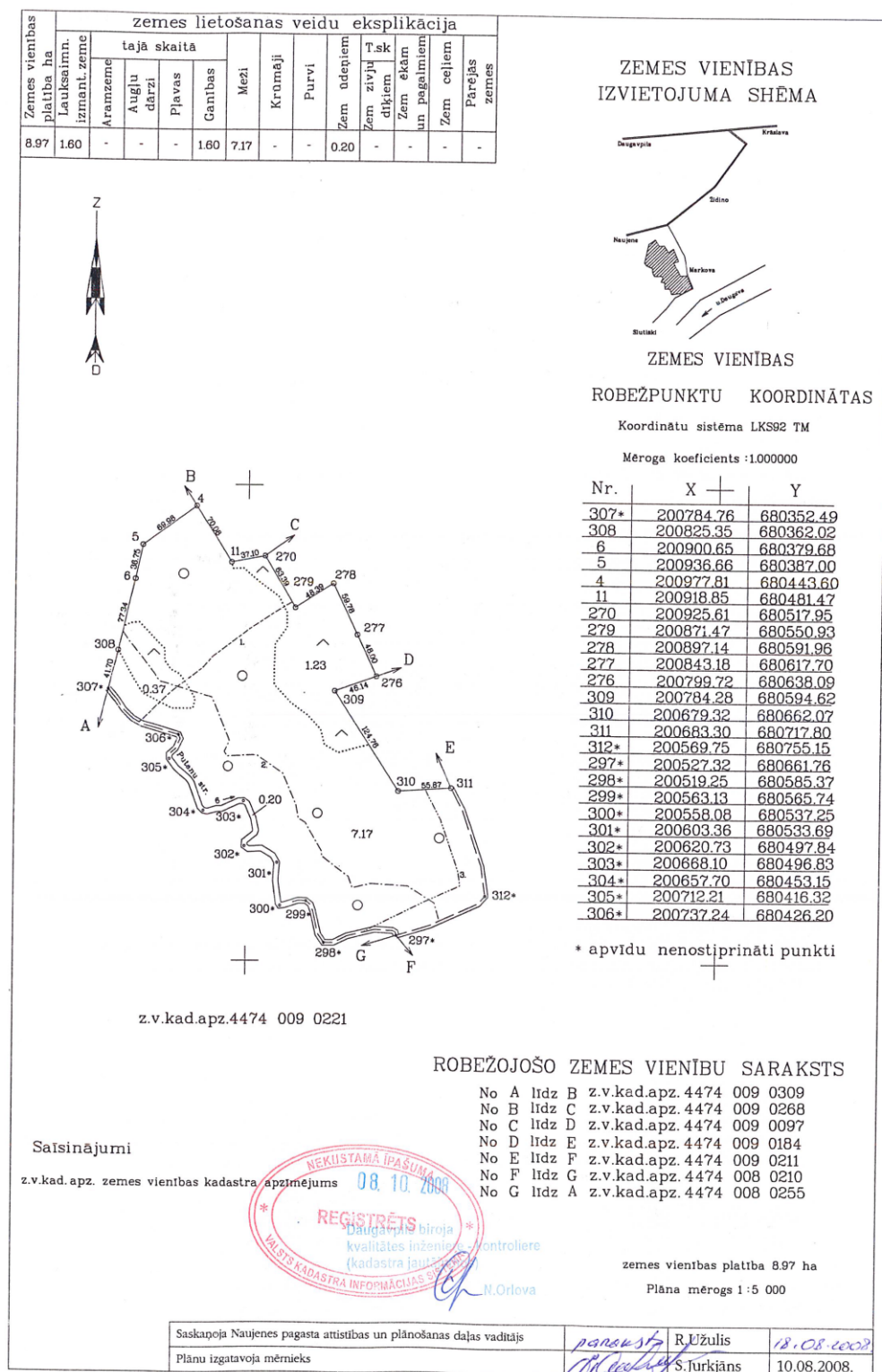
EKK kodi	Paskaidrojums un aprēķins	Summa	Plāns (EUR)
	IZDEVUMI KOPĀ:		
1000	Atlīdzība		
1100	Atalgojums		
1119	Pārējo darbinieku mēnešalga (darba alga)		
	Apmeklētāju apkalpošanas centra speciālists 770,00x 7mēneši. t.s.k. atvaļinājuma pab.	5390	
	Muzeja vecākais speciālists 770,00x 12 mēneši, t.s.k. atvaļinājuma pab.	5390	
	Apmeklētāju apkalpošanas centra un Vecticībnieku centra apkopēja 380,00 x 7 mēneši, t.s.k. atvaļinājuma pab.	2660	
	Sētnieks Vecticībnieku kultūras mantojuma centrā un apmeklētāju apkalpošanas centrā 380,00 x 7 mēn. , t.s.k. atvaļinājuma pab.	2660	
1140	Piemaksas, prēmijas un naudas balvas		
	1147 Piemaksa par papildu darbu		
	<i>Piemaksa par promesošu darbinieku (t.sk. atvaļinājuma laikā) aizvietošanu - 30% no mēnešalgas 231 x 2</i>	462	
1200	Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, pabalsti un kompensācijas		

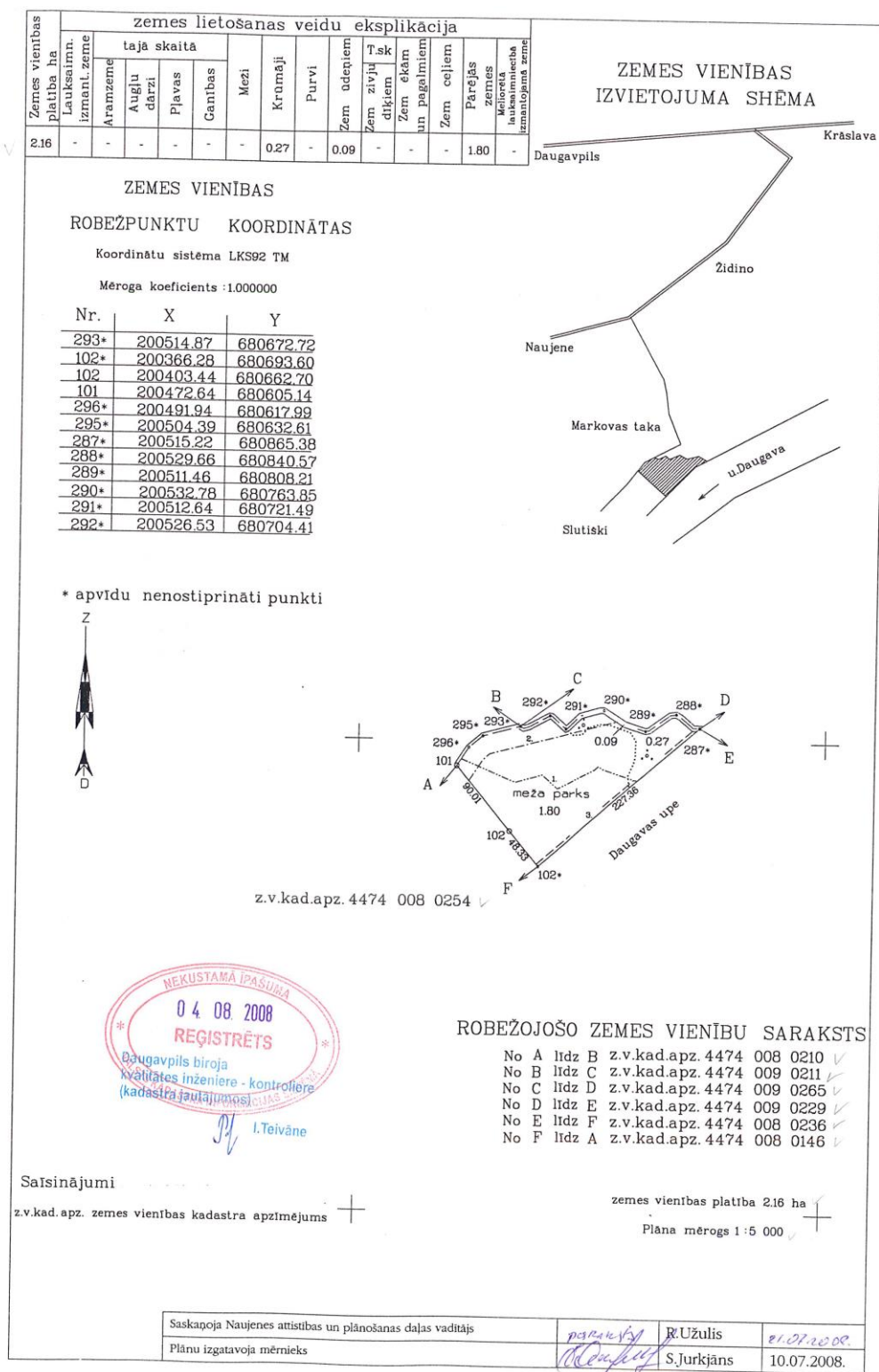
1210	Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas			
		EUR x 23.59% =	3931	
1221		Slimības nauda	100	
2000	Preces un pakalpojumi			
2200	Pakalpojumi			
2219	Pārējie sakaru pakalpojumi			
		Mobilais tālrunis: 7 mēn. x 8 eur x 2 gb.	112	
		Interneta abonēšana (22 EUR x 12 mēn. x 2 vietas)	240	
2220	Izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem			
	2222	Izdevumi par ūdeni un kanalizāciju		
		Dzeramā ūdens piegāde apmeklētāju centram, Vecticībnieku mantojuma centram, Venden aparātu īre	250	
	2223	Izdevumi par elektroenerģiju apmeklētāju apkalpošanas centrā un Vecticībnieku kultūras mantojuma centrā		
		7 mēneši x 800kW x punkti 0,17 EUR/kWh	952	
	2224	Izdevumi par atkritumu savākšanu, izvešanu no apdzīvotām un ārpus apdzīvotām teritorijām, un to utilizāciju	448	
		7 mēneši x 6 kubi = 42 kubi x 10,66		
		WC apkalpošana 2 gb x 143 Eur	286	
		Izdevumi par datortehnikas apkalpošanu		
		7 izbraucieni x 25 eur	175	
2230	Iestādes administratīvie izdevumi un ar iestādes darbības nodrošināšanu saistītie izdevumi			
	2239	Pārējie iestādes administratīvie izdevumi		
		Suvenīru iegāde tirgošanai	700	
		Ieejas biļešu drukāšana Vecticībnieku kult. Mant. Centra ekspozīcijām	150	
		Izdevumi izstādes iekārtošanai par vecticībniekiem Vecticībnieku mantojuma centrā	900	
		Ceļvedis pa sādžu, bukleti u.c. informatīvie materiāli	800	
2240	Remontdarbi un iestāžu uzturēšanas pakalpojumi (izņemot ēku, būvju un ceļu kapitālo remontu)			
	2243	Iekārtas, inventāra un aparātūras remonts un tehniskā apkalpošana		
		Pļaujmašīnas apkope, kartridžu uzpildīšana	120	
	2244	Ēku, būvju un telpu uzturēšana		

		<i>Apsardze pakalpojumi (apmeklētāju centrs, Vecticībnieku centrs) 90 x 12mēneši</i>	1080	
		<i>Maināmo grīdas paklāju noma 2 gb. x EUR 14,23 x 7 mēn.</i>	100	
	2247	Apdrošināšanas pakalpojumi		
2260	Remontdarbi un iestāžu uzturēšanas pakalpojumi (izņemot ēku, būvju un ceļu kapitālo remontu)			
	2264	Iekārtu, aparatūras un inventāra īre un noma		
		<i>POS termināla noma 7 mēn. x 18,14 EUR</i>	127	
2300	Krājumi, materiāli, energoresursi, preces, biroja preces un inventārs, ko neuzskaita 5000 kodā			
2310	Biroja preces un inventārs			
	2311	Biroja preces		
		<i>Kancelejas preces, papīrs, līmlente u.tml.</i>	200	
	2312	Inventāra iegāde		
		<i>Krēsli darbiniekiem 40,00 x 2 gb.</i>	80,00	
		<i>Biroja galds 150,00x 1 gb</i>	150	
		<i>Bukletu stends 2 gb x 150,00</i>	300	
		<i>Skapis darbiniekiem 2 gb x 200,00</i>	400	
		<i>Atkritumu tvertne 2 gb. x 15,00</i>	30,00	
		<i>Sildītāji 2 gb x 40,00</i>	80,00	
		<i>Saimniecības inventārs teritorijas uzkopšanai: grābekļi, lāpstas, ķerra, slotas u.c.</i>	400	
		<i>Tējkannas darbiniekiem 36,00 x 2 gb.</i>	72	
		<i>Mobilais telefons 2 gb. x 120 eur</i>	240,00	
	2313	Spectērpi		
		<i>Darba apģērbs 2 darbiniekiem</i>	120	
	2314	Izdevumi par precēm iestādes administratīvās darbības nodrošināšanai		
		<i>Karogi (Latvija, Daugavpils novads, UNESCO)</i>	80	
		<i>Muzejpedagoģisko nodarbību materiāli (māls, darbarīki mālam)</i>	250	
	2320	<i>Benzīns un eļļa teritorijas apļaušanai</i>	120	
2350	Kārtēja remonta un iestāžu uzturēšanas materiāli			
		<i>Saimniecības materiāli (mazgāšanas un tīrīšanas līdzekļi u.c.)</i>	800	
2390		<i>Teritoriju apzaļumošana (puķu stādi)</i>	100	
5000	Pamatkapitāla veidošana			
5200	Pamatlīdzekļi			
5230	Pārējie pamatlīdzekļi			
	5232	Saimniecības pamatlīdzekļi		
		<i>Kases aparāts 1 gab. x 256,00 EUR</i>	256	
		<i>Pļaujmašīna</i>	500	

		<i>Recepcijas lete/ biroja galds apmeklētāju centram</i>	500	
		<i>Suvenīru vitrīna 2 gb.x 600</i>	1200	
	5238	Datortehnika, sakaru un cita biroja tehnika <i>2 datorkomplekti 2 muzeju speciālistiem</i>	1800	

3.pielikums. Daugavpils novada pašvaldībai piederošās Slutišķu sādžas zemes robežu plāns

zemes lietošanas veidu eksplikācija														
Zemes vienības platība ha	Lauksaimn. izmant. zeme	tāja skaitā				Meži	Krumāji	Purvi	Zem ūdeņiem	T.sk.			Pārējās zemes	
		Araņzeme	Augļu dārzi	Plāvas	Ganības					Zem zivju dīķiem	Zem ekām un pagalmiem	Zem ceļiem		izņemot lauksaimniecības izmantojamā zeme
2.87	124	-	-	-	124	-	0.90	-	0.09	-	-	0.09	0.55	-

ZEMES VIENĪBAS IZVIETOJUMA SHĒMA

ZEMES VIENĪBAS ROBEŽPUNKTU KOORDINĀTAS

Koordinātu sistēma LKS92 TM
Mēroga koeficients :1:000000

Nr.	X	Y
293*	200514.87	680672.72
294*	200563.06	680764.76
280	200620.75	680760.78
281	200626.78	680775.02
282	200693.29	680970.62
283	200698.23	680981.32
284	200638.57	680990.96
285*	200591.24	680996.93
286*	200562.65	680933.14
287*	200515.22	680865.38
288*	200529.66	680840.57
289*	200511.46	680808.21
290*	200532.78	680763.85
291*	200512.64	680721.49
292*	200526.53	680704.41

* apvīdu nenostiprināti punkti

z.v.kad.apz. 4474 009 0265 ✓

ROBEŽOJOŠO ZEMES VIENĪBU SARAKSTS

No A līdz B	z.v.kad.apz. 4474 009 0211	✓
No B līdz C	z.v.kad.apz. 4474 009 0263	✓
No C līdz D	z.v.kad.apz. 4474 009 0367	✓
No D līdz E	z.v.kad.apz. 4474 009 0229	✓
No E līdz F	z.v.kad.apz. 4474 008 0236	✓
No F līdz G	z.v.kad.apz. 4474 008 0254	✓
No G līdz A	z.v.kad.apz. 4474 008 0210	✓

zemes vienības platība 2.87 ha ✓
Plāna mērogs 1:5 000 ✓

Saīsinājumi

z.v.kad.apz. zemes vienības kadastra apzīmējums

NEKUSTAMĀ IPĀŠUMA

28. 08. 2008

REGISTRĒTS

Daugavpils biroja

Kvalitātes inženiere - kontroliere

(kadastra jautājumos)

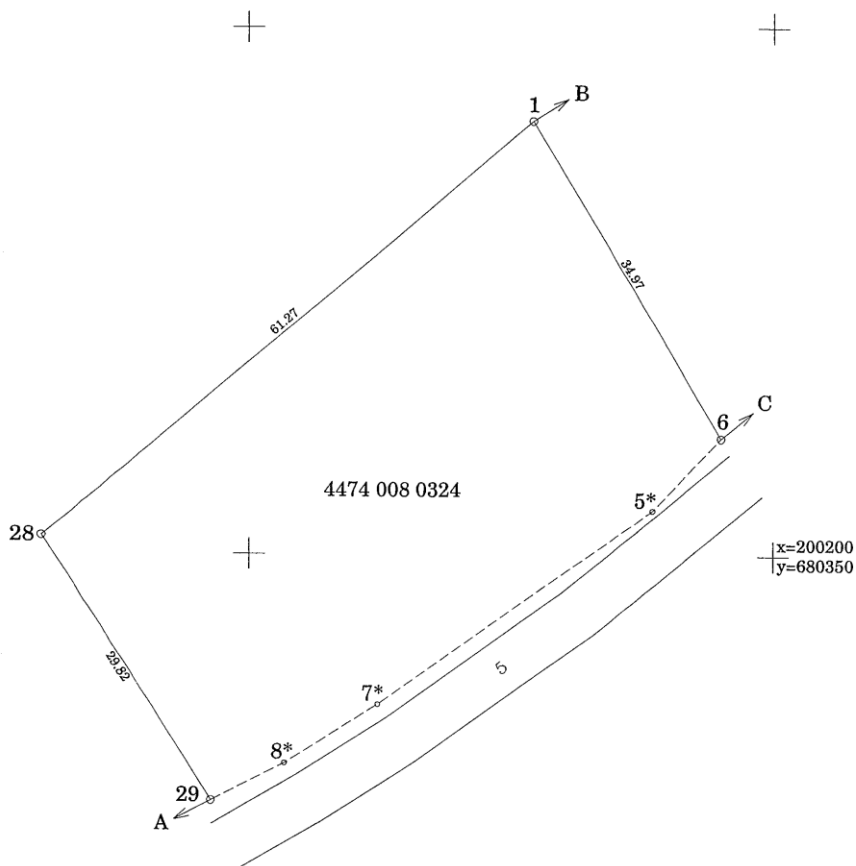
KADAstra INFORMācijas sistēma

I. Pimanova

Saskaņoja Naujenes attīstības un plānošanas daļas vadītājs	<i>P. Rukļevs</i>	R. Užuļis	18.07.2008.
Plānu izgatavoja mērnieks	<i>S. Jurkāns</i>	S. Jurkāns	10.07.2008.

ZEMES VIENĪBA UZMĒRĪTA
LKS-92 TM
Mēroga koeficients 0.999999

ZEMES VIENĪBAS IZVIETOJUMA SHĒMA

Robežjošo zemes vienību saraksts:
No A līdz B: 44740080148 - "Sargeliški 3";
No B līdz C: 44740080256 - "Vecticībnieku sēta";
No C līdz A: 44740080210.

Plāna mērogs 1 : 500
Zemes vienības platība 0.20ha

Mērnieks Anatolijs Gorevs (sert.Nr.BB-183, derīgs no 21.12.2010
idz 20.12.2015.) apliecina, ka plāns izgatavots atbilstoši
Ministru kabineta 2011.gada 27.decembra noteikumiem Nr.1019
"Zemes kadastrālās uzmērīšanas noteikumi"

Anatolijs Gorevs

21.05.2013.